

J. Umwelt ja D. Mästas

Sotsialistlise ühiskonna ehitamine Nõukogude Liidus

(ü. N. (e) P. konverentji puhul)

Nõukogude Sotsialistliste Vabariikide
= Liidu Rahwaste Keskkirjastus =

Moskvas 1927

Я. Анвельт и О. Рястас
Строительство социализма в Советском Союзе
На эстонском языке

Центральное Издательство Народов СССР
Москва, Никольская, 10

J. Anvelt ja D. Nüstas

Sotsialistilise ühiskonna ehitamise Nõukogude Liidus

(Ü.S.(e)P. konverentsi puhul)

1926. a.

Fr. R. Kreuzwaldi nim.

Eesti NSV Riiklik

Raamatukogu

EA 5940

An 927

Anvelt, J.

Nõukogude Sotsialistiliste Vabariikide
Liidu Rahvaste Kesk kirjastus

Moskvas 1927

9(47) 24 + ЗКР133

Типография „КОМИТЕРН“
Центрального Издательства
Народов СССР.
Ленинград. Екатерингофск 87.

Sotsialistlike ehitustöö ülesanded

Majandusliste küsimuste arutamine ja nende otsustamine sündis XV parteikonverentsil sotsialistlike ehitustöö tähe all. Meie jaotame oma majanduslist arenemist kahte ajajärku: esimene ajajärk — ilma- ja kodusõjas purustatud rahvamajanduse rekonstrueerimine (ettevõtete uuesti jaluleseadmine) kuni 1925/26. majandusaasta lõpuni, teine ajajärk — maa industrialiseerimine, kommunistlikele ühiskonnale aineline ja sotsiaalse aluse loomine. Seda ajajärku algame käesoleva majandusaastaga. Partei konverents tegi kokkuvõtte juba selgataha jäänud majanduslikest arenemisest ja märkis üles tähtsed uueks ehituseks. Siin tahame kolme peaküsimusega tutvuneda: 1) majanduslike ümberehituse iseäraldustega, võrreldes lõppenud rekonstrueerimise ajajärguga, 2) partei vastasriina likviidaatorliste ettepanekutega majanduslistes küsimustes ja 3) praktiliste ülesannetega meie majanduspoliitikas.

1. Majanduslikest ülesehitusest sotsialistlikele ehitusele

Mis pärast nimetame 1925/26. majandusaastaga lõppenud ajajärku rekonstrueerivaks (seniste ettevõtete jaluleseadmiseks) ja algavat majanduslist aastat sotsialistlike ehituse ajajärku astumiseks?

Sellepärast, et me jõdame tagajärjel lõhutud rahvamajanduse — vabrikud, tehased, põllumajanduse, veoasjanduse jne. — oleme korda seadnud, valmistuse eelsõjasele korraldusele tõstnud ja selle põhikapitali, mida kodanluselt pärandasime, ringkäiku lasinud.

Uus ajajärk on juba sotsialistiline ehitusetöö selle sõna tõsisel mõttes, sest nüüd hakkame uut looma, uut põhikapitali oma rahvamajandusele koguma, uusi vabrikuid ja tehaseid ehitama. Meie maa on praegu põllumajandusline maa. Et kapitalismi riisimeid meie maal lõpulistult hävitada ja sotsialismi ehitada, selleks on vaja põllumajandusline maa tööstuslikeks maaks muuta. Lenin õpetas meid, „et ainukesteks sotsialismi aluseks võib suurtööstus olla, mis ka põllumajanduse suudab ümber korraldada“. Sotsialismi ehitamine nõuab, et me oma majandusele kindla tehnilise aluse loome, sest „ainult siis, kui maa on elektrifitseeritud, kui tööstusele, põllumajandusele, veoasjandusele on meie aja suurtööstuse kindel tehniline alus loodud, ainult siis võidame lõpulistult“ (Lenin).

Viisugused on uue majanduslike ajajärgu arenemise põhijooned. Vana oleme üldiselt korda seadnud, nüüd on tarvis uut ehitada. Arusaadav, et uus ajajärk tõi partei ja kogu tööraha ette uued küsimused, uusi raskusi, mille otsustamise ja lahendamise juures ühitud parteiliikmed kõhklemata hakkasid, kas me üldse uut ehitada suudame.

Viimase viie aasta jooksul kätte saadud võitlusi majanduslikel väerinnal võime järgmistele arvudega iseloomustada:

Tööstus. 1920. aastal hinnati valmistust tööstuses kuni 1 miljardi eelsõjase rublani ehk 18% enneaegselt valmistusest. 1925/26. a. lõpuks tõstis riikline

tööstus oma valmistust funi 5.333 miljoni eelõjase rublani ehk 96°/_o ennesõjaaegsest valmistusest.

Põllumajandus. 1920/21. majandusaastal andis põllumajandus 48—50°/_o ennesõjaaegsest saadusest, kusjuures tähtsamate tehniliste kultuuride (puuvill, suhkrupeet) valmistus 10 ja rohkem kordasi vähenes. 1925/26. a. tõusis põllumajanduse saaduste väärtus 11.124 miljoni ennesõjaaegse rublani, mis 90% ennesõjaaegsest põllumajanduse toodangust välja teeb. Üksikute põllukultuuride alal, mis meie tööstuses tooresainetena tarvitatakse, andis meil 1925/26. a. puuvill 90%, lina 80%, kanep 112% suhkrupeet 74%, õliseemned 137% ennesõjaaegsest toodangust. Põllumajanduse müügile minew osa tõusis funi 90% ennesõjaaegsest.

Veosajandus. Raudteed kannatafid kõige suuremal määral sõdade laastamise all. 1920/21. a. oli wedu raudteedel üks kolmandik ennesõjaaegsest weost. Wedurid wagunid, raudteede sillad jne. olid peaaegu täitja kõlbmata seisukorras. 1925/26. a. on aga wedu juba raudteedel 90% ennesõjaaegsest weost (1913. a. weeti 132 miljoni tonni ja 1925. a. 118 miljoni tonni). Veosajanduse liikum koosseis (wagunid, wedurid jne.) on korda seatud. Rauba liikumise kiirus on ennesõjaaegsest kõrjemale tõstetud.

Riisugused on lühikesed kokkuvõtted seljataha jäänud majanduse ülesehitamise ajajärgust.

Rüüd fertib esiplaanile sotsialistliku waradefogumise küsimus. Uus ehitustöö tarvitab hiigla kapitaale, mida meil aga praegu käepärast riisugusel määral ei ole, et mureta võikime ehitustööd teha. Välisriikidelt, kus kodanlus võimul, laenu küsida tähendab vastu võtta nende tingimisi, mis meil tööliste ja talurahwa võimu peagi lihv-

deeritfid. Sellepärast peame ainult ise oma jõu peale lootma ja neid looduslisi ja muid warandusi tarvitama, mis meile võimaldavad sotsialismi ehitada. Uue sotsialistlike ehituse alal läheb partei ja nõukogudewalitsus sellest seisukohast wälja, et meie maal, proletariaadi maal, on „kõik mis tarwilik täielise sotsialistlike ühiskonna ehitamiseks“ (Lenin). Sellepärast ei kohku ka partei nende määratute raskuste ees, mis meil uue sotsialistlike ehituse töös ette tulewad.

Sm. Rõkow tähendas omas aruandes „Liidu majandusline seisuford ja partei ülesanded“, et siimaani ei tarwitunud me mitte ainult wanu tagawarasid, ei ehitanud mitte ainult wanu purustatud wabrikuid ja tehaseid üles, waid ülesehitawa töö protsessis kogusime ka uusi tagawarasid ja mis peaafti, meie riiklik tööstus tõi põhjaliku muudatuse walmistusejõudude elu-olu wahefordadesse. Aga see tähendab, et meie ei teinud mitte ainult ülesehitawat tööd, waid panime paigale ka esimesi nurgakiviid sotsialistlike ühiskonna hoone ehitamiseks.

Sellepärast ei ole neil õigus, kes seletawad, et me elajime ainult wanade tagawarade kulul. Meie kogusime uueks ehituseks juba warem raha ja panime seda kolme aasta jookful oma rahwamajanduse ümberkorraldamise fondi. Sm. Rõkow näitas kolme peallikat, kust me oma maa industrialiseerimiseks raha saame.

Esimene allikas: riiklikult tööstusest saadud puhaskasu;

Teine allikas: sissetulekute arakasjutamine teistest majandusharude tuludest, nende juhtimine riigi eelarwe laudu rahwamajanduse ehitusse;

Kolmas: rahwa poolt kokkuhoitud warade kogumine riiklistesse hoiutaskadesse, kooperatsiooni, talurahwa laenu-

ühisustesse, seal nende kasutamine üldises ehitustöö ringkäigus.

Sm. Stalin nimetab veel allikaid, mis meile lubavad maa industrialiseerimisele täie julgusega asuda, nagu mõisnikkude ja kapitalistide vara eksproprieerimine, tsaari wõlgade annulleerimine (tühistamine), natsionaliseeritud tööstus, väliskaubandus, organiseeritud sisekaubandus, meie pankade süsteem ja lõpuks riiklik wõim, mille käes riigi eelarwe.

Riiklik tööstus sisaldab eneses määratu suure waradekogumise allika. Aast-aastalt on meie tööstus kahjutoowast kasutoowaks muutunud. 1923/24. a. andis tööstus 105 miljoni rubla puhaskasu, 1924/25. a. — 305 miljoni rbl., 1925/26. a. — 478 miljoni rubla, 1926/27. a. annab riiklik tööstus eelarwe järele — 585 miljoni rubla puhaskasu. See tööstuse puhaskasu ongi esimene näitus, et me ülesehitawas ajajärgus mitte ainult wana päranduse kulul ei elanud, waid uueks ehitustööks warandusi kofku panime.

Riigi eelarwe — teise allika — tähendus seisab selles, et eelarwe läbi käib fogu warade jaotamine majandusharude wahel, nagu see soowitaw on meie majanduse arenemisele ja nõukogude majanduspoliitikale. Tööstuse ja põllumajanduse toetamiseks antud summad suurenewad iga aastaga. Doome siin wäitese tabeli, mis iseloomustab tööstuse ja põllumajanduse ümberkorraldamiseks antud summade käiku (arwud on wõetud kontroll-arwudest 1926/27. a.).

	Üldine summa milj. rublades.	Põllumajanduse tõstmiseks milj. rublades.	% % üldsummast.
1923/24. a. . . .	1.273	644	50
1224/25. a. . . .	1.724	743	43
1925/26. a. . . .	2.756	849	31
1926/27. a. . . .	3.102	960	31

Need arvud ijeloomustavad kõige paremini jeda poliitikat, mida nõukogudewalitsus maa industrialiseerimise juures ajab. Kolme aasta jooksul on tööstuse toetuse osa kaswanud ja sifaldab $\frac{2}{3}$ kogu summast, mis rahwamajanduse põhikapitalits paanakse. Põllumajanduse osa protsent wäheneb, kuid summa absoluutsetes arvudes kasvab. Need arvud näitawad meie majanduse arenemise sihti ja tõendawad partei majanduspoliitika õiget liini, mis selles seisab, et liirem tööstuse arenemine on võimalik ainult kasvawa põllumajanduse alusel. Sellest on tingitud tööstuse suurem toetus ja põllumajanduse tööstusele järelaitamine. Wastasrind sellest aru ei saa, waid ta pani ette põllumajandust muuta tööstuse „afumaats“ ja sealt wälja pumbata maa industrialiseerimise kulud.

Kolmas allikas — talurahwa hoiusummade kasutamine kooperatsioonis, laenuühijuses jne. ei mängi weel kuigi suurt osa majanduslikes ehituses, kuid selle allika tugewnemiseks tuleb kõige agaramalt tööle asuda. Talurahwa hoiusummade kasutamine peab sündima põllumajanduslike kultuuri tõstmise sihis.

Kuid uues ajajärgus ei ole me tööstuse arenemise kiirus enam nii suur, kui ülesehitawas ajajärgus. See ongi wastasrinna tabuhirnu ajanud ja ta nõuab nüüd ülejõu käiwate abinõude tarwituselewõtmist, et maa industrialiseerimist kiirustada, sest wastasel korral, kuulutab ta, ähwardab meid koduse ja wälise kapitali mõju alla sattumine, mis nõukogudewalitsuse hukatusele wõib wiia.

Misjugune on tööstuse arenemise kiirus meil ja misjugune oli see kapitalistlikes maades, kui seal maa industrialiseerimisele mindi? Meie tööstuse arenemise kiiruse, f. o. produktiooni kasv ulatab 1926/27. a. üleliidulise

rahvamajanduse kontroll-aruude põhjal 10%. Ameerika tööstuse jaaduste kogu kasvab 1899—1913. a. ainult 3,5% aastas, Inglismaal 1907—1913. a. 1,16% aastas. Sellest näeme, et meie sotsialistlike tööstuse arenemine kuni 4 korda kiiremini edasi läheb, kui kapitalistlikes maa-des. Vastasrinnna kabuhirm on ka siin täitsa alufeta.

Nii on nõukogudewalitsus rekonstrueeriwasti ajajärgust üle saanud ja läheb edasi tõelisele sotsialistlikesele ehitustööle. Kuid me ehitustöö ei annaks kaugeltki neid tagajärgi, mida me loodame, kui me ühe tingimise oma töö juures unustame; see tingimine on karm kokkuhoidmine.

XV parteikonverents kinnitas kõike seda, mis XIV kongrejs ja partei keskkomitee kokkuhoidmise poliitika ja selle kokkuhoidmise poliitika wassimise kohta ütles.

„Maa industrialiseerimine ei ole võimalik ilma karmi kokkuhoidmise poliitika läbiwiimiseta. Kogu partei ja kõigi nõukogude-organide tähelpanu peab olema sellele pööratud, et igasugustele liialdustele ja mitterahmismistustestele wäljaminekutele lõpp teha“. Konverents mõistis kõige ägedamalt hukka niisuguse kokkuhoidmise wiisi, mis töölistelt wõtab joogiwee, tubade kütmise, töökaitse jne. jne. õigused. Selle wastu on partei kõige otjustawamalt wõitlema hakanud.

2. Industrialiseerimine ja põllumajandus

Talurahwas on maa industrialiseerimisest sügawalt huvitatud. Talumajapidamise arendamine, ta edasiwiimine, põllukultuuri tõstmine nõuab kõige pealt masinate ja parimate põllutööriistade tarwituselewõtmist. Põllumajanduse tõus on kõige lähemas ühenduses esijade maaharimise ja

hartjaha wahetamisega traktori ehk raudadra wastu. Töös-
tus tarwitab põllumajanduse saadusi tooresainena, ja mida
rohkem areneb tööstus, seda suuremal määral tarwitab töös-
tus tooresaineid. Talurahwas on sellepärast majanduslijest
huwitatud tööstuse arenemisest, ja talunik wõtab praegu
maa industrialiseerimise kuludest ja wäljaminekuteest osa.
Põllumajandusline maks, maksud tähtsamate tarbeainete tar-
witamise pealt, tööstusejaaduste hinnad jne. need on kohus-
tused, mis talurahwas kannab maa industrialiseerimise
heaks. Mida suuremaks kasvab talurahwa jõnkus, seda
rohkem kasvawad ka kohustused, eestkätt jõukatel sihtidel.

Wastasrinda aga ei rahulda see industrialiseerimise käigu
kiirus, samuti ei rahulda teda ka need kohustused, mis talu-
rahwas kannab üldiste seaduste põhjal, s. o. mida tööstus
talumajapidamiselt saab. Wastasrind paneb ette niijugust
hindade poliitikat ajada, mis wõimaldaks suuremate sum-
made kofurwoolamist ja mida tuleks siis tööstuse tõstmiseks
tarwitada; wastasrind paneb ette maksukohustusi tööstuse
kasuks kestmise ja jõuka talurahwa kihile suurendada.

Mis oleks niijuguse poliitika tagajärg? Esiteks see, et
me lõhume tööliste, keshwikute ja keshktalunikkude liidu, aga
see tähendaks, et me kõigutaksime proletariaadi diktatuuri
alust. Teiseks ei wiiks see meid mitte kiiremale maa indust-
rialiseerimisele, waid tööstuse lõhtmisele. Üleliigsed wõi
liig suured talurahwa maksukohustused wiiksid põllutöös-
tuse tagurpidi, nagu see sündis sõja kommunismi ajal, kui
talurahwas juuri maksukohustusi kandis. See põllukultuuri
langemine ongi hädaohtlik maa industrialiseerimisele. Töös-
tust ega põllumajandust ei saa ega wõi waadata kui ühe-
teisele wastuseiswaid waenulisi majandusharusid. Põllu-
majandus loob tööstusele aluse. Konverents ütles selle kohta:

„Konverents mõistab otsustavalt vastasrinna katseid partei talurahva=poliitika muutmises hukka, mis tehakse tööstuse huvide kaitse lipu all, kuid millega antakse parandamata hoop linna= ja küla=wahelisele liidule. Katse talurahvast ainult kui maksustamise objekti (asja) waadata, et üleliigse maksude ja hindade kõrgendamise teel suurendada talumajapidamistelt võetavaid summasid, peab paratamata küla walmistussjõudude arenemise seisma panema, põllumajanduse müüdamat osa vähendama ja hädaohu sünnitama töölisklassi ja talurahwa liidu purustamiseks, pannes sotsialistilise ehitustöö hädaohusse“ (XV parteikonverentsi resol.)

See otsus näitab, et partei õieti hindab ülesandeid, mis kogu töölisklassi ees seiswad talurahva tõmbamises majanduslikesse ehitustöösse. Sm. Rõkow ütles partei XV konverentsil, et „industrialiseerimise ülesande praktiline lahendamine peab niisugusele partei ja riigi majanduspoliitikale toetuma, mille juures tööstuse arenemine ühel ajal loob ka tarvilised tingimised põllumajanduse walmistussjõudude arenemiseks“.

Wastasrind juhatab teisele teele. Ta waatab põllumajandust kui üht allikat, kust võib summasid tööstuse arendamiseks wälja pumbata. Kui partei seda teed mööda lähaks, siis muutuks „meie tööstus põllumajandusele samasuguseks kurnajaks, nagu Inglismaa oma ajumaades“.

Kuid meie partei ei püüa mitte ainult küla walmistussjõudusid arendada, waid ta püüab niisugust poliitikat ajada, et külas võidakse sotsialism, mitte aga kapitalism. Seda teeb partei külas kehwiute ja kestnikkude majapidamiste kooperaerimise teel. Kooperaatiooni kaudu peab partei küla: wõitlust erakapitaliga ja liidus olles riiklise tööstusega muutub kooperaatioon talurahwa käes wägewaks sõjariistaks

külafurnaja ja erakapitali vastu. Kooperatsiooni kaudu toetab riik tehnikute ja teiste talunikkude majapidamisi.

Vastasrind, kes ei usu Leninist alustatud talurahwa koopereerimisesse ja kes sellepärast ka kooperatsiooni tähtsusest aru ei saa, näeb külas ainult furnaja ja erakapitali kasvamist, ta kuulutab, et külas on kapitalistlikud ollused sotsialistlike olluste üle juba ülevõimu võtnud. Vastasrind „unustab“ ära kestmiku, jelle asemel seab ejiplaanile kulaku, kes külas „kestkuju“ olemat.

Vastasrind masib jelles küsimuses kõige rohkem. Sm. Trotski, kui vastasrinna suurem juht, näeb talurahwas väikeomanikke, kes revolutsioonilise proletariaadi vastu ja seega sotsialistlike ehitustöö vastu „vaenulikusse wahkorda võivad sattuda“, sest et nad eraomanduse poole püüavad. Muudugi teab jeda ka partei, et talurahwas oma rõhuras enamuses väikeomaniku ideoloogiaga läbiimbumud on, kuid nõukogude-walitus ei juhi talurahwast mitte kapitalistlikele, waid sotsialistlikele arenemise-teele. Selles arenemises esinewad kooperatsioon ja tööliste ning talurahwa liit üli-tähtsa tegurina. Tööliste- ja talurahwa-wahelise liidu küsimus on revolutsiooni kandwate jõudude küsimus. Proletariaat peab meie talurahwa sotsialistlike ehitustöösse tõmbama. Trotski „permanentse revolutsiooni“ teooria järele võib proletariaat meil aga abi loota teiste maade proletariaadi poolt, kui need riiklike wõimu on oma kätte võtnud. Sellest waatest ei ole sm. Trotski lahti ütelnud ja see näitab, et vastasrind kõige rängemalt revolutsiooni kandwate jõudude hindamise küsimuses eksib.

Maa-eraomanduse õiguse ärakaotamine, maksupoliitika, põllumajanduslike freidi poliitika, kooperatsioonide tegewus, kollektiivsete (ühiste) majapidamiste elustamine jne. jne. — kõik

need loovad meie külas niisugused tingimised, et siin kurnaja ei saa niiviisi kaswada, kui tsaari ajal. Waatame 35 kubernangust kogutud andmeid talurahwa majapidamise suuruse ja selle liikumise kohta:

	1922. a.	1923. a.	1924. a.	1925. a.
	p r o t s e n t i d e s			
Ilma külvipinnata talunikke	6,9	5,3	4,8	4,2
kuni 2 tiinuni	46	40,7	36,6	33
kuni 6 tiinuni	40,3	44	46,7	49,3
6—10 tiinuni	5,6	7,8	9	10,2
üle 10 tiinu	1,2	2	2,9	3,3

Samasugust arenemist näitawad weel teised arwud talurahwa majapidamistest (Rahaasjanduse-komisjariaadi andmed).

	1923/24. a.	1925/26. a.
	p r o t s e n t i d e s	
Ilma karjata talumajapidamisi	17	15
loomi kuni 2	63	66
loomi 2—4	18	22
üle 4 looma	2	3

Reist arwudest näeme piltlikult, kuidas külas fihinemine läheb. Suur hulk kehwikuid on weel täitsa waesed ehk proletaarlased, kuid weel suurem osa kehwikuid muutub keskmiikudeks; keskmik muutub ainult osalt jõukaks, weel vähem kaswab kurnaja. Siit näeme, et keskmik ei vähene, waid ümberpöördukt suureneb. Kehwik kosub majanduslikelt, kuid kurnaja tugewnemine on piiratud meie majanduslike sisetemiga. Kes sellest aru ei saa ja ainult karjub külakurnaja hädaohust, see on wassija ja talurahwa waenlane.

Meil räägitakse palju kaubanäljast ja seletatakse seda wab-
ifu sissejeadete puudulikkusega. See ei ole õige. Meil on

puudus tooresainest ja sellepärast ei saa meie wabrikud fagedasti niipalju valmistada, kuipalju iegi kulunud sisse-seade seda wõimaldaks. Käesolewal aastal ulatab tooresainete sisseweo protsent 40% kogu sisseweost. See näitab, et meil peale masinate on waja wäljamaalt sisse wedada ka tooresainet, mida wõiks aga meie oma põllumajandus anda.

See tähendab wastuwaidlemata, kui sügawalt on talurahwas maa industrialiseerimisest huvitatud. Mitte üksi fitti ega willast riiet ei oota talurahwas linnast, waid kui valmistaja ootab ta masinaid, et oma põldu paremini harida ja sel teel põllumajanduse müüdamat osa tõsta.

Tagasi liikates wastasriima ettepanekuid talumajapidamise erakorralise mafjustamise asjus, otjustas XV parteikonwerents peatahhelpanu tööliste- ja talurahwa-wahelise liidu kindlustamisele pühendada ja kogu jõuga küla walmistujõudude arenemisele kaasa aidata.

„Wõik abinõud põllumajanduses peawad olema selle poole sihitud, et kindlustada tööliste ja talurahwa põhiküsi — kehwikute ja kefmikkude — wahelist liitu. Selle ülesande kättesaamiseks on tarwis ka edaspidi läbi wiia küla warustamine põllutöömasinatega ja teiste kaupadega, samuti ka põllumajanduse produktide müügi organiseerimine, põllumajanduslike laenu korraldamine ja küla kehwikutele abi organiseerimine (kehwemate wabaastamine mafjudest jne.)“

„Koooperatfiooni arendamine jääb endiselt partei põhülesandeks külas, sest edaspidine põllumajanduse arenemine, ta tõusmine kõrgemale tehnika astmele, küla fotsjialistlike ehitusse tõmbamine sünnib ainult koooperatfiooni töö parandamise ja arenemise teel“ (XV konwerentfi resolutsioonist).

Riisugufed on põhiülesanded, mis seisawad partei ees põllumajanduse tõstmise ja arenemise alal sotsialistlike ehitustöö esimestel aastatel.

3. Majanduspoliitika praktilised ülesanded

Tööstuse alal. Tähtsam ülesanne riiklike tööstuse ees on valmistuse juurendamine. Konverents otjustas valmistuse tõstmiseks kõik abinõud ja võimalused ära kasutada, et walitsewat tööstusejaaduste puudust vähendada ja turu seisuforda parandada. Selleks tunnistas konverents tarwilikuks:

1. Siemise tooresaine valmistamise võimalusi arendada ja kui riigi rahaasjandus lubab, siis esimesel võimalusel ka wäljamaalt tooresaineid sisse wedada;

2. käesolewa 1926/27. majandusaastal tööstuse kapitalise paranduse ja uue ehituse põhikapitali fondi vähemalt 900 miljoni rubla mahutada;

3. kindlat järewalwet korraldada sotsialistlike ehituse jaoks määratud summade plaanikindla tarwitamise üle, et igasuguseid asjata kulusid ja plaanita ehitusi ära hoida;

4. ametiühijusi elustada, muutes neid tõsisteks kommunisti koolideks laialistele tööliste hulka dele, neid aktiivsele ojarõtmisele tõmmates sotsialistlikes ehitustöös valmistusliste nõupidamiste jne. kaudu;

5. järjekindlat kokkuhoidmise poliitikat jatkata, wõideldes igasuguste liialduste ja moonutuste vastu, vähendades jaadusi kalliks tegewaid pealiskulusid, iseäranis administ-ratiiv-aparaadi kulusid;

6. tööstuse ümberkorraldamise tööle mobiliseerida kõik tehnilised jõud ja oskustöölised riigis.

Uus ehitustöö tarvitab juurt jõupingutust, mitte üffi riiklistelt juhtivatelt asutustelt, vaid ka laialiselt töörahvalt. Sellepärast käib fogu meie majanduslise ehitustöö ülesannetest punase joonena läbi see mõte, et miljonilisi töölisi ja talurahva hulki tööle rakendada. Ükski konverentsi poolt märgitud ülesanne ei ole teostatav, kui jeda ei toeta laialised töölisi hulgad, kui nad ise selle elluviimisest tegelikult oja ei võta.

Mis on meil sotsialistilise ehituse või sotsialistilise majanduse aluspõhja kindlustamiseks tehtud, selle kohta ütles jm. Kuibõschew VII ametiühisuste kongressil järgmist:

„Uute wabrikute ja tehaste ehitamiseks tarvitatakse jellest jümnaft (900 miljonilisejt ehituskapitalist) 19% ehk 164 miljoni rubla. Võõdunud aastal panime uutesse ehitustesse 100 miljoni rubla. Rahe aasta jooksul kulutame uute wabrikute ehitamiseks 264 miljoni rubla. Need uued ettewõtted, mille ehitamist juba alustatud ja mida ehitatakse, ja need, mille ehitamist 1926/27. a. alustatakse, maksawad riigile üks miljard rubla. Rahe aasta jooksul oleme kokku pannud 264 miljoni rubla ehk ühe neljandiku. Terwe miljardi wõib niimoodi 8 aastaga koguda. Seda pikaldast käiku peame järgmistel aastatel kiirustama“.

Ülesanded on raske, kuid mitte niisugused, millest üle ei saa. Suurtööstuse tõus on siiski kiire küllalt, et sotsialistiliste olluste ülekaalu ja lõpulikku wõitu kapitalistiliste olluste üle meie rahwamajanduses kindlustada.

„Üldine suurttööstuse saaduste wäärtus hinnati 1925/26. a. meie jtatistika keskwalitjuse andmetel 4.296 miljoni ennesõjaage rublani ehk 7.176 miljoni meieaja rublani.

1926/27. a. majandusplaani järele on fuurtööstuse tõus 23% eelmisest aastast väiketööstuse 14% kasv juures. Kogu 1926/27. majandusaasta plaani teostamiseks kavatsetakse 100.000 uut töölisi juure võtta" (Kuibõschewi aruanne VII amet. kongressil).

Kaubanduse alal. Põhiülesandeks jellel alal on hindade alandamine. See on kõige nõrgem koht meie majanduslikes väerinnas ja võidud on siin õige väikesed. Üksikmüügi hindade indeks*) kasvas 1. maiks 1926. a. kuni 2,71, kuna 1. mail 1925. a. oli see 2,25 (1913. aasta hinnad on võetud 1,00). 1. oktoobriks langes hindade mõõtja 2,64, mis muidugi vähe on ja meid veel rahuldada ei või. Üksikmüügi hindade tõusu põhjused peituvad kauba puuduses, mis võimaluse loob kauplevatele organisatsioonidele hindade kõrgemale kramida.

Kõige pealt lükkas konverents otustawalt tagasi wästarinna ettepaneku hindade kõrgendamise asjus.

Töö ja ametiühijuste alal. Wästarind nägi igal poolt nõukogude-riigi ümberkasvamise tonti. Ametiühijuste kohta kõneles wästarind, et seal tööliste arv wäheneb ja teenijate arv suureneb. Sellest tegi ta järelduse „bürokratia määratu suurest poliitilisest ja majanduslisest mõjust“, kui eeltingimisest, mis proletaarse riigi ümberkasvamisele wiib väiketodanlikes demokraatlikes riigiks.

Kuid see on kõige inetum wale ja tõsiasjade wõltsimine. 1. oktoobriks 1926. aastal oli ametiühijustes 9.501.500. liiget. 1. aprillil samal aastal oli ametiühijuste liikmete arv 8.768.200. Nende seas töölisi 68%. Aasta jooksul, s. o. 1.IV.26. a. kasvas ametiühijustes tööstustöölise arv

*) indeks — hinna kõrguse näitaja, mõõtja.

23,7%, põllutööliste arm — 79,9%, veoasjanduses — 22%, teenijate arm — 19%. Nende andmetega lükkas konverents ümber vastasrinna võltsimise, nagu väheneks meie ametiühijustes proletaarlaste arm.

Tööstustööliste järjekindel koondumine ametiühijustesse on üks suurematest võitudest, mida partei ja ametiühijused oma poliitikas on kätte saanud. Teisels võiduks on järjekindel, kuigi pitaldane töötasu tõus. 1924/25. a. oli iga üffiku töölise töötasu keskmiselt 468 rubla, 1925/26. a. tõusis see 571 rublani. Käesoleval aastal tõstetakse töötasu neile tööliste grupetele, kellele siamaani kõige vähem makseti (veoasjanduses, õpetajad jne). Sel teel asutakse palgaredeli wahede vähendamisele, mis mustatöölislit kõrgesti kvalifitseeritud töölistest lahutaksid.

Palgaküsimuse juures püüdis vastasrind kõige suuremas määral odawat demagoogiat teha. Ta pani ette tööliste palkasi kuni 100% tõsta. Igaüks saab aru, kuidas see oleks meie majanduse peale mõjunud. Tööliste töötasu tõstmine on kõige lähemas ühenduses meie majanduslike jõukuse kasvamisega. Kuidas see kasvab, niipalju kasvab ka töötasu. Kes tahab sellega omale poolehoidu võita, et lubab töötasu 100% tõsta, see on tööliste waenlane, sest ta tahab meie majanduse pankrotti ajada. Kui partei oleks vastasrinna ettepaneku vastu võtnud, siis oleks see meie tšherwoneksi alla mäge wiinud ja kogu majanduse tagurpidi ajanud. Tšherwoneksi kurssi langemine oleks palga tõstmise asemel teda tegelikult vähendanud. Töölisteriigis ei saa töölisteklassil olla niisugust palgapoliitikat, mis õdnestaks meie majanduslike aluse, mis rohkem püüab lubada, kui anda jõuab.

Ametiühijuste lähemaks ülesandeks on laialiste tööliste-
hulkade praktilisele tööle tõmbamine sotsialistlikes ehitustöös.
Ametiühijused on kommunismi koolid. Ametiühijuste kaudu
võtab tööline, kes alles külasti tuli, meie ehitusest osa, tut-
wuneb majanduslise ehituse küsimustega; ametiühijus peab
sajad tuhanded uued tööliised teadlikkudeks sotsialistlike ühis-
konna kodanikkudeks kasvatama. Valmistusliised nõupida-
mised wabrikutes omawad sellepärast juure tähtsuse. Nende
nõupidamiste elustamise seadis konverents suurema üles-
andena iga parteitegelase ette, kes selleks kõik peab tegema,
et neid nõupidamisi tõsteteks tööliste nõupidamisteks muuta.

* *
* *

Wastasrind kuulutas hukatust nõukogude=walitsusele,
fui partei tema ettepanekuid vastu ei võta ja tema nõu-
andmisi tähele ei pane. Kuid see, mis wastasrind soovitas,
oli, nagu nüüd selgub, ainult ta kabuhirmu tagajärel tekki-
nud järeldus. Hirmul on suured filmad, meie wastasrind
tegi jääseft elewandi, kuid seal juures ei märganud aga
elewanti ennaft.

„Täiesti ekslikud on rea felttimeeste ettepanekud, mis
ühendatud wastasrinnast tööstufesaaduste hindade kõrgenda-
mise asjus tulewad, kes selles näewad täiendamata tuluallikat
maa industrialiseerimiseks. XV parteikonverents lükkab need
ettepanekud otustawalt tagasi. Püüdmine industrialiseerimist
tööstufesaaduste hindade kõrgendamise teel läbi wiia tähen-
dab tööstust lahust teistest rahwamajanduse harudest aren-
dada, turu laiendamist kitsendada ja ühes sellega tööpalka
reaalset wäärtust alla suruda, küla linna vastu üles kihu-
tada. . .

Konverents tegi parteile kohuseks kõige suurema jõu ja agarusega hindade alandamise ja riikliku ja kooperatiivse kaubamüügi organide odavamaks muutmise eest võidelda.

Lõpuks seadis konverents esiplaanile võitluse riikliku täielise valdamise eest riikliku ja kooperatiivse kaubanduse poolt.

Erakapitali alal. Vastasrind püüdis erakapitali küsimuses omale „poliitilist kapitali“ koguda. Ta karjus iga ilmakaare poole, et meil erakapital juba ülekaalu on võtnud ja sotsialistlikud ollused oma alla matab. Konverents lükkas kõige pealt selle vastasrinna rumala väljamõelduse tagasi. Vastasrind seletas, et partei kulakuid ja nepmanne mitte küllalt mahu alla ei pane, et erakapitali puhaskasu ulatab kuni 400 miljoni rublani aastas ja et selle uue kodanlike majustamise teel võiks miljardi tööstuse ehitamiseks kofku panna. Niisugune erakapitali vägevus ja puhaskasu asuvad ainult vastasrinna haiglasel ettekujutuses. Meil on umbes 350 tuhat erakaupmeest, kellest 280 on pisikesed kaupmehed — poodnikud, kes oma sissetuleku ära jõuvad. Tõeliselt võib erakapitali varade kogumine kuni 170 miljoni rublani ulatada (kaubanduse komisjariaadi andmete järele).

Waatame kohe erakapitali mõju ulatust jm. Nõkovi aruande järele: „1923/24. a. oli erakaupmehe erikaal suurmüügis 22⁰/₀; tänaruu aastaks on see 9 protsendini langedanud. Väikemüügist oli 1923/24. aastal erakaupmehe käes 57⁰/₀, 1925/26. a. lõpul 39⁰/₀. Nende arvude põhjal näete, kuidas erakaupmees ühe seisukoha teise järele käest ära peab andma“.

Walitsuse korralduse tõttu, mille järele riiklistelt ja kooperatiivsetelt kaubawahetuseorganidelt raudteedel esimeses

järjekorras kaupapid edasijaatmiseks vastu võetakse, on era-
kaupmees turul viimasele plaanile surutud ja ta mõju
täiesti halvatud. Uus maksustamise seadus langeb kogu
oma raskusega just uue kodanlike latvade peale ja on
täna 32% eelmisest aastast suurem. Muidugi ei tähenda
weel see seda, et erakapitali maksu alla panemises meil kõik
väga korras on. Maksu-seadused on meil head, kuid nende
elluviimine on jägedasti puudulik ja erakaupmehel läheb
korda oma sissetulekust osa varjata. Neid puudusi pare-
mini arvestada, erakapitali sissetulekuid täpsemalt arvesse
võtta — niisugune oli esimene juhtnõrk, mille konverents
jelles küsimuses andis. Erakapital peab kindlasti meie
kontrolli all töötama, kes teda juhib sinna, kus ta meile
koige vähem hädaohtlik ja rohkem kasulik, see oli teine juht-
nõrk konverentsi poolt.

Meie ei või erakapitali osa suurendada ega ka filmi
finni pigistada selle peale, et „erakapitali osa, iseäranis
kaubavahetuse ringkäigus, küllalt suureks jääb. Siit tekib
tarvidus iseäralist tähepanu partei ja riigi poolt erakapi-
taliga võitlusele pöörata“ (XV konverentsi resolutsioon).

Wastasrind ei näinud talurahwa küsimuses keskmiiku,
„unustas“ keskmiiku ära; vastasrind ei uskunud Lenini
poolt soovitatud talurahwa koopereerimise plaanisse, kui
abinõusse, mis talurahwa jotsialismile viib. Sellest tuli
vastasrinna waenulikkus talurahwa põhikihile vastu, keda ta
kui revolutsiooni wastast jõudu hindas.

Wastasrind tõendab, et meie oma tehnilise ja majan-
duslike mahajäämise pärast jotsialismi ehitada ei suuda.
Sellest kasvas ka välja vastasrinna õpetus, et me ümber-
kaswame, proletaarjst riigist demokraatlikeks riigiks muu-
tume. Sellest uju kaotamisest töölisklassi jõusse kaswajid

wälja kõik wastasrinna wead ja kõrvalekalbumised õigest leninistlikust liinist, põhimõttest ja taktikast. Selle asemel jattus wastasrind sotsiaaldemokraatlikesse mädajoosse, jutlustades, kui õiget õpetust töölisklassi wabastamiseks, seda, mis rahwuswahelised sõjaid ammu on nõukogude-walitsusest ja töölisklassi diktatuurist rääkinud.

Partei XIV kongressi ja nüüd XV konverentsi otsused näitawad teed ja juhatawad kätte abinõud, kuidas me sotsialistlike majanduse ehitusele peame asuma, et oma maa kodanlastest lõpulistult wõita ja rahwuswahelisele proletaarsele revolutsioonile vastu minna.

4. Oppositsioonibloki üleliidulises kommunist- likes (enamlaste) parteis

Teijeks tähtsamaks küsimuseks Ü. S. (e) P. XV konverentsil oli wastasrinnabloki küsimus. Raskused, millega Nõukogude Liidul wõidelda tuleb, tekitawad töölisklassi ühe oja keskel kõhklemisi, wahel isegi meeleheitmist. Need raskused tulewad wastoludest, mis on Nõukogude Liidus sotsialistlike ja kapitalistlike olluste wahel, niisama ka wastoludest, mis on Nõukogude Liidu ja kogu kapitalistlike maailma wahel. Oktoobrirevolutsiooni ajal ja järgmistel aastatel walitjes üleüldine arwamine, et teistel tähtsamatel maadel proletaarne revolutsioon lähemal ajal puhkeb ja wõidab ja seega ühelt poolt interventsiooni (sõjariistusfallaletungimise) hädasoht — kui mitte hoopis ära ei kao, siis tugewasti wäheneb, ja et teiselt poolt enamarenenud maade töölisklassi abiga majanduslikelt wähearenenud Nõukogude Liidus kergem on sotsialistlikult forda üles ehitada.

Nüüd on proletaarne revolutsioon Läänes viibinud; nüüd tõuseb küsimus, kuidas Nõukogude Liit oma töörahva jõuga niikaua kõigist raskustest üle saab, kuni talle teiste maade tööliklassi appi jõuab. Pärast 1905. a. revolutsiooni kaotas osa täöliklassist usu uuesse revolutsioonisse; osa jotsiaaldemokraate-wähemlasti läks jelle wooluga kaasa ja leidis muuseas, et põrandaalune partei tuleb ära likvideerida (likwidaatorid). Nüüd leidub N. Liidus neid töölikli, kes ühes wäikefodanlusega arwawad, et üleilmsest proletaarsest revolutsioonist midagi wälja ei tule; osa — kuigi wäga wäike osa — parteiliikmeid läheb jelle woolu sabas, lasteb jeda woolu oma meeololu peale mõjuda, ei oska abinõusid ja teed näha, kuidas Wenemaa revolutsioon oma wõidud üfji, ilma teiste maade proletariaadi „riiklise abita“ jõuaks alal hoida ja edasi arendada. Need parteiliikmed asufid wastasrinda üleliidulise komm. partei wastu, kes fogu aja oma poliitika ja taktika nõnda on seadnud, et alati rahwuswahelise revolutsioonilise tööliklassi eelwäe osana wõitles ja samal ajal ometi eestkätt just Nõukogude Liidu tööliklassi jõu ja wõitluswõime peale lootis ning jelle peale end toetas.

XIV. parteifongressil (1925. a. detsembris) kujunes uus oppositsioon wälja. Ta etteotsa asufid smd Sinowjew ja Kameneu, kõigile wastasrinna ollustele jõudude koondamiseks märki andes. Oppositsiooni lipukirjaks oli wõitlus partei „parempoolse kallaku“ wastu: partei ei wõitle küllalt külafurnaja wastu ega toeta küllalt kehwa talupoega; partei arwab, et ta jotsialismi ehitab, ent tõepoolest on siin tegemist riiklise kapitalismiga; partei ei ole enam enamline jne., wedruks aga, mis smd Sinowjewi ja Kameneui wäljaastumisele lükkas, oli hirm, et tehniliselt mahajäänud maal,

nagu end. Wenemaa, ei ole võimalik sotsialismi ehitada, et Rõ.ik. Viitu ähwardab kokkulangemine, kui proletaarne revolutsioon Läänest lähemal ajal appi ei jõua.

Teatavasti ei ole see esimene kord, kus smd Sinowjew ja Kamener Wene proletaarse revolutsiooni tulewiku pärast kabuhirmu sattunud. Sedasama nägime neist 1917. a. oktoobris, kus nad wõimuwõtmise wastu astusid, tõendades, et „marksiitline partei ei wõi ülestõusu küsimust sotsiaalse wandeljelti wäljaastumise küsimuseks teha“, et „kõik“ wäljaastumise wastu on, et see paratamata nurja läheb jne. Oktoobris ei suutnud need jeltšimehed otsekohese revolutsioonilise wõitluse silmapilgul seisuforda dieti hinnata. Riisugune pea ärakaotamine sai oppositsiooni-tegemise aluseks praeguste raskuste juures, mis endid iseäranis terawalt 1925. a. sügijel tunda andsid, kus just oppositsiooni juhid (smd Kamener, Sokolnikow) majanduslike tegewuse juhtimises suuri tegelisi wigu tegid, mis isegi tšherwonetši kursori kõigutada ähwardas.

1926. aasta aprillikuul algasid oppositsiooni bloki loomise esimesed awalikud sammud. Reskomitee täiskogu koosolekul asus bloki etteotsa sms Trotski. Kuigi smd Kamener ja Sinowjew ühelt poolt ja sms Trotski teiselt poolt teatud määral oma iseäraliste seisukohtadega esinesid, teineteise „põhimõtteliste“ ettepanekute eest mitte hääletades, waid ainult erapooletuks jäädes, siiski olid mõlemad pooled peaaesjades ometi juba ühijel alusel, kuna aga neid wõitlus partei wastu tegelikult tõesti juba ühendas.

Reskomitee täiskogu juulikuu koosolekul esines oppositsioon juba täiesti bloki kujul. Seal kandis ühendatud blokk deklaratsiooni (jeletuse) ette, kus parteile ühijelt kallale liputi. Sms Trotski ühelt poolt ja „sajaprotfendilised

leninistid" teijelt poolt andsid üksteisele kõik wanad patud andeks. Teatavasti oli sm. Sinowjew oma lähemate sõp-
radega, kes iseäranis ägedalt 1923. ja 1924. a. oppositsiooni
pühul sm. Trotski vastu wälja astus.

„Kui Lenin proletaarse revolutsioonäri klassiline kuju
on, siis on Trotski revolutsioonäri haritlase „klas-
siline“ kuju, kirjutas sm. Sinowjew 1924. a. Sel re-
volutsioonäriharitlasele on muidugi tugewad jooned, ta
oskab mõnikord proletaarse hulkadega ühte sulada (kui
juur liikumise tõus on), kuid see, mis tema poliitilise tege-
wuse tuuma sünnitab, on nimelt haritlase revolutsioo-
nilikkus“.

Ehk weel:

„Enam kui fõrd formuleeris sm. Lenin sm. Trotski
poliitilise ewolutsiooni „seaduse“: kui asi tõusmas on, siis
läheneb sm. Trotski enamasti enamlikele liinile; kui asi we-
nima hakkab ehk laine ajutine langemine sünnib, siis kõigub
sm. Trotski paremale poole. Et teda praegusest, juba wäga
üleliigsest paremale poole kõikumisest tagasi hoida, on tarwis
fõrgu partei poolt ta ideeliselt tagasi lüüa“.

Magu sm. Sinowjew, nii oli ka sm. Kamenew see, kes
siis sm. Trotskit leninismi rewideerijaks nimetas, ta tagan-
damist Reskomitee poliitilisest büroost nõudis. Need selfsi-
mehed seletasid, sm. Stalin j. t. kaitsta sm. Trotskit, sest
et nad ise trotskistid olla.

Pärast XIV kongressi ühinesid kõik wastasrinnaollused,
et ühist tormijooksu partei vastu ette wõtta. Sm. Sinow-
jew leidis ootamata, et sm. Trotski wäljaastumine 1923. a.
õige oli (ja et tema, Sinowjew, seega siis effis!). Sm. Sinow-
jew seletas juulikuu pleenumil j. a.:

„Meie ütleme, et nüüd juba enam mingit kahtlust selle kohta ei ole, et opositsiooni põhituum 1923. aastal... dieti proletaarselt liinilt äranistumise ja aparaadi surwe kasvamise hädaohu vastu hoiatas“.

Sm. Trotski aga seletas samal puhul enda poolt:

„Täitsa õige, et ma „Oktoobri õpetundides“*) Sm. Sinowjowi ja Kamenevi nimedega poliitilisi paindlisi kõrwalekalbumisi sidusin. Nagu ideelise wõitluse kogemused Keskkomitees näitawad, oli see jäme wiga“.

Rii andsid opositsiooni juhid teineteisele wastamisi patud andeks ja asusid ühises blokis parteiwastasele wõitlusele.

Opositsioon algas pärast XIV kongressi õige hoogsalt salajast fraktsioonilist tööd, niipalju kui wäike poolehoidjate arv lubas. Maitkuul pidas üks grupe, eesotsas smste Laschewitshiga ja Belenkiga, Moskwa ümbruses tuntud salajase meiskoozoleku ära. Opositsioon asutas oma salajased komiteed, laotas parteiwastast kirjandust laiali, sellejuures parteituid appi wõttes; ta poolehoidjad ei tunnistanud mingid kohuseid partei vastu, waid ainult oma fraktsiooni distsipliini.

Smste Sinowjowi-Kamenevi ja Trotski opositsiooniblocki ümber hakkasid pea kõik need koonduma, kes ühel wõi teisel põhjusel partei poliitikaga rahul polnud. Rii näeme siin Schjapnikowi ja Medwedjewi, Radefit ja Ossowskit. Mõni neist kõneles, et Komintern on waja laiali saata (Medwedew), mõni, et N. Liidus on tarwis peale U. S. (e) P. weel teine poliitiline partei luua lasta (Ossowski) jne.

*) Sm. Trotski kirjutus, milles ta muunseas smste Sinowjowi ja Kamenevi oktoobriaegset ülespidamist arwustab.

Oppositsioon sai sõna täies mõttes mitmejaguste waadete poolehoidjate kirjaks blokiks, mida ainult wõitlus partei vastu ühendas.

Teatawasti püüdis oppositsiooniblokk septembri lõpul awalikult Moskwas ja siis Leningradis kollektiivide koosolekutel üles astuda, et endale laiemate parteiliigete hulkade poolehoidu wõita. See wäljaastumine oli jäme distsipliinirikumine ja tähendas tõepoolest partei lõhkiamise katset. Reffkomitee keelas laialise waieluse (diskussiooni) ära, kuna oppositsioon asju tahtis arutada, mille kohta juba partei kõrgemate asutuste (kongresside ja konverentside) otsused olemas olid, ja et diskussioon tegeliskt tööd sotsialismi ehitamises segab. Oppositsioon ei heitnud end reffkomitee otsuste alla; kuid tal tuli tegeliku elu paratamatuse alla heita. Parteiorganisatsioonid ei läinud temaga kaasa. Kollektiivid kas ei annud oppositsionääridele üldse oma koosolekutel sõna, ehk kuulajid nende kõned ära ning mõistid nad siis kui parteilõhkujad ja leninismi teelt äraeksinud inimesed hukka.

Siis muutis wastasrind oma taktikat. 16. oktoobril awaldas ta teadaande, kus ta fraktsiooni loomise, niijama ka oma wäljaastumise weaks tunnistas. Ühtlasi aga teatasid wastasrinda juhid selles seletuses, et nad oma „ideelistele seisukohtadele“ kindlaks jääwad. See näitab, et oppositsioon oma wigu ei tunnista, oma seisukohti õigeks peab ja tõendab, et partei waleteed käib. Tema seletuse peale, kus fraktsiooniline tegewus ära lõpetada lubatakse, tuleb kui manöwri peale waadata, mis nähtawasti selleks ette wõeti, et kohasemat filmapiltu wäljaastumiseks walida. Misjagune see „kohasem filmapilt“ oleks? Mii wõimata kui see ka näib, ometi ootab oppositsioon (ta oma esitajate sõnade järele) niisugust aega, kus nõukogude riik eraforralisi raskesti läbi

elab ja parteis mingil põhjusel rahulolematu tekkib, sest praegu olla töölisklass liig... tagurline. Ühe sõnaga, vastasrind ootab nähtavasti silmapilku, kus tema arust nii ütelda „otsekohene revolutsiooniline seisukord“ Nõukogude-Liidus tekkib, et siis võitlust keskkomitee vastu uuesti alata *) See on seisukoht, millel mitmesugused Lääne „äärmised pahempoolsed“ on, kes „teiest töölisterevolutsioonist“ N. Liidus kõnelevad, see täh., tegelikult kontrrevolutsiooni toetavad. XV. kongressil astusid opositsiooni juhid ju. Stalini aruande puhul sisepoliitilise seisukorra kohta üles. Siin tuli pealähkumineküsimus iseäranis teravalt nähtavale. Peaasi, mis opositsiooni parteist lahutab, on küsimus, kas sotsialismi võit Nõukogude-Liidus võimalik on; teiste sõnadega, misjugune on Nõukogude Sotsialistlikude Vabariikide Liidu tulevik; kas suudab ta oma jõuga sotsialistlike korra üles ehitada, või võidab siin aja jooksul kapitalism (nagu sotsid ja kodanlased tõendavad), kui teiste enamarenenud maade proletaarne revolutsioon pea appi ei jõua.

Sm. Leninil oli selle küsimuse kohta kindel vastus. Enne imperialistlikst ajajärku, kui kapitalism veel nooreseas oli, veel kasvas, kui maailm alles imperialistlike riikide vahel ära jagamata oli, — siis oli sotsialismi võit ühelainjal maal võimata. Läänud aastasaja keskpaigas kirjutas Engels otsekohese, et kommunistiline revolutsioon ühesainjas riigis mitte ei või sündida, vaid ühel ajal mitmel maal peab läbi minema, et võita. See revolutsioon on ülesilmne revolutsioon ja ta esineb jellepärast üleilmlikel näitelaval.

*) Opositsiooni-juhtide väljaastumine detsembri algul Kominterni Täidejaatwa Komitee pleenumil näitab, et opositsioon oma võitlast jatab.

Sel ajal oli see kahtlemata õige. Kaswawa kapitalismi ajal olid kõik kapitalistlikud maad teineteisega lähemalt ja kindlamalt seotud ses mõttes, et nad maailma jaotamise pärast mitte teineteisega sõjajalal ei seisnud, wastolud nende wahel mitte weel nõnda terawad polnud. Kapitalistline maailm arenes sel ajal teatud määral kui üks tervik. Kui üheainsa maa proletariaat võimu oleks juutnud oma kätte wõtta, oleks tal terve maailma kapitalismi vastu seissta tulnud; teiste maade kaswaw kapitalism oleks üffiku proletaarse riigi ära lammatanud.

Nüüd, imperialismi ajajärgul, on asi teisjgune. Kapitalism ei arene ühemõõduliselt, waid hüpete wiisi. See tasapind, mis kuskil kapitalistlikel maal olemas, võib teatud lühikese aja wältel hoopis teiseks muutuda. Üks maa jõuab teisele järele ehk ruttab temast koguni mööda. Kuid kapitalismi kaswamine teatud maal tähendab ühtlasi, et see maa oma mõju, oma jaaduste müügi mõimalusi laiendada peab. Imperialistlikel ajajärgul on aga kõik maailm imperialistlikude riikide wahel ära jaotatud, see kapitalistline maa, mis kiiremalt areneb kui mõni teine, teeb endale kõigi abinõudega teed, ta muretsseb oma kaupadele turgusid ja otsib oma wabrikutele tooresaineid mõne teise nõrgema kapitalistlike riigi kulus. Siit tekkivad sõjariistus kokkupõrked — imperialistlikud sõjad. Näiteks wõiks wõtta Jaapani. See noor kapitalistlik riik areneb juure kiirusega. Juba läinud aastasaja lõpul tungis ta oma saartest mannermaale.

1904.—05. a. põrkas ta tsariistliku Wenemaaga imperialistlikes sõjas kokku. Ehk teine näide Sakjamaast, kes läinud aastasaja wiimsetel kümnetel ja selle aastasaja algul juure hooga arenes, endale kogu maailmas ruumi tehes (näit. asumaad Aafrikas, mõjualuste maade kaswamine Aasias

jue). Sakjamaa jai juureks wõistlejaks Inglismaale, Prantsusmaale jne. Tagajärg oli suur imperialistlik sõda, mida selleks peeti, et maailma uuesti suurte röövikute wahel ära jaotada. Nagu teame, uus jaotamine wiidi läbi. Sakjamaa wõideti ära, ta kaotas kõik oma asumaad ja isegi osa oma maaala nii ida- kui läänepiiril.

„See on kindel kapitalismi seadus, et majandusline ja poliitiline arenemine mitte ühemääraselt ei sünni, kirjutas Lenin imperialistlike sõja ajal (1915. a.) „Sellest järgneb, et sotsialismi wõit esialgul mõnedes wähestes ehk koguni ühelainsjal, lahuswõetul kapitalistlikel maal wõimalik on“.

Sm. Stalin ütles oma kõnes XV partei konverentsil selle kohta:

„Sellest seadusest kõneledes läks Lenin sellest wälja, et wana, monopolismi-eelne kapitalism juba imperialismiks ümber kaswas; et maailma majandus areneb tingimistes, kus tähtsamad imperialistlikud rühmad maaalade, turgude, tooresainete jne. eest wõitlewad; et maailma jaotamine imperialistlikkude grupete wahel ühe wõi teise riigi mõjualusteks maadeks on juba lõpetatud; et kapitalistlike maade arenemine ei sünni ühemääraselt, mitte nii, et üks lähed teise järel wõi teisega kõrwuti, waid hüpete kombel, sel teel, et ühed maad, kes enne ette olid jõudnud, kõrwale tõrjutakse ja teised maad esimesele kohale tungiwad; et niisugune kapitalistlikkude maade arenemise kord paratamata kokkupõrkeid ja sõdajid kapitalistlike riikide wahel sünnitab, et maailma, mis kord juba on ära jaotatud, uuesti ümber jaotada; et need kokkupõrked ja sõjad imperialismi nõrgestamisele wiivad; et imperialismi üleilmne wäerind ühenduses sellega kergesti salwatawaks saab ta läbimurdmiseks ühedes ehk teistes maades ja et selle tagajärjel sotsialismi wõit üksikutel maadel wõimalikuks saab“.

Njalugu näitab, et jm. Leninil õigus oli. 1917. a. puhkes Wenemaa revolutsioon, 1918. a. füügisel — Sakjamaa revolutsioon. Wiimne ei arenenud küll proletaarjeks revolutsiooniks, aga igatahes sündis see revolutsioon selle tagajärjel, et ta siin imperialismi väerind nõrgestatud oli. 1919. a. võtab Ungari proletariaat võimu ja peab selle mõne kuu wältel oma käes.

Sm. Trotski permanentse revolutsiooni teooria järele aga võib proletaarne revolutsioon ühelainjal maal ainult tõukeks olla, mis teistel maadel revolutsiooni wälja kutsub; wastasel korral läheb see revolutsioon hukka, sest teiste maade kontrewolutsioon kähgustab ta ära.

„Et mitte ükski maa ei tohi teisi oma wõitluses „oodata“, see on kõige elementaarsem mõte, mida kasulik ja tarwilik on korrata, et see paralleelse internatsionaalse tegewuse idee ootawa internatsionaalse tegewusetuse idee wastu ära ei wahetataks. Ilma, et me teisi ootaksime, algame ja jatkame me wõitlust rahwuslike riigi alusel kindlas arwanises, et meie algatus tõuke annab wõitluseks teistes maades; aga kui jeda ei sünniks, siis on lootusetu arvata, — nõnda tunnistawad nii ajaloo kogemused kui teoorialised arutused, — et näiteks, revolutsiooniline Wenemaa suudaks wanameelse Euroopa ees püsti seista, wõi sotsialistiline Sakjamaa wõiks kapitalistlikes maailmas eraldatuks jääda“.

Nõnda kirjutas jm. Trotski imperialistlike sõja ajal. See on waade, mida ta 1905. aastast saadik kaitse nud on. Teiste maade proletariaat peab wõimu wõtma ja meile oma riiklike wõimuga appi tulema, ehk Wenemaa revolutsioon läheb hukka, — see on ikka jm. Trotski juhtmõte olund. Sellest waatest järgnes ta tema hüüdsõna Brest-Litowski rahu tegemise ajal, mis teatawasti kõlas: „Ei sõda ega

rahu!" Nõukogudewalitsus lasseb sõjaväe koju, ent rahu ta ei tee. Sm. Trotski „jookseb teiste maade proletariaadi hingeelu peale tormi“, nagu kodanline ajakirjandus sel ajal kirjutas. Ta oli kindel, et oktoobrirevolutsioon nii kui nii weres ära uputatakse, kui Läänes kohe revolutsioon ei puhke. Rahutegemine revolutsiooni ei päästa, sõda jatkata aga võimalik pole, sest sõjavägi „demobiliseerib“ ennast ise — ruttab kaewikuteist koju.

Sm. Trotski seisukohast jäi tõesti ainult hädas appi karjuda: Sõbida meie ei taha (ei saa), rahu teha meie ka ei taha (sest see ei päästa meid): Lääne-Euroopa proletariaat, tule ja päästa Wenemaa revolutsioon; seks pead sa kohe oma kapitalistide walitsuse kukutama, et Wenemaa töörahwale „riiklist abi“ anda. Me teame, et Lääne proletariaat sm. Trotski kutjel revolutsiooni teha ei juutnud. Wenemaa revolutsiooni päästis siis sm. Lenini manööwer: rahu teha, jõudu koguda, pikkamööda uus sõjariistus jõud luua.

Rodusõja ajal lootmine meie kõik peatse proletaarse revolutsiooni peale Läänes. Tuletame ainult 1920. aastat (Itaalias) ja 1923. a. (Saksamaal) meele. Tänapäew kõneleb sm. Trotski siisulikul sedasama, mis Brest-Litowski rahu tegemise ajal. Nüüd, kapitalismi ojalise stabiliseerimise aastatel, mil otsekohesest revolutsioonilist seisukorda näha pole, kus üks maa teise järele fashistlike diktatuuri alla jattub, kus meil suurte raskustega sotsialismi ehitamise juures wõidelda tuleb, näib sms. Trotskile, et R. Liit, mis tehniliselt mahajäänud (kapitalistliselt wähearenenud) tsaristliku Wenemaa aherwartel sündis, kokku warisema peab, kui teistel enamarenenud maadel lähemal ajal proletaarne revolutsioon ei wõida. Sm. Trotski näeb peale otsekohese interventsiooni

peaasjalikult hädaohtu kahel liinil: esiteks, et maal, kus talurahvas juures enamuses, teatud seesmiste jõudude wahekorra tagajärjel töölistlaks oma diktatuuri alles hoida ei jaks, teiseks, et Nõukogude Liit majandusliselt ikka enam kapitalistlistest maadest ärarippuwaiks saab, kuni ta kapitalistlikes maaks muutub (kui enamarenenud maade proletaarne revolutsioon teda enne sellest saatuselt ei päästa).

Selle waatega ühinesid tegelikult smd. Sinowjew ja Kamenev.

Sm. Lenin waade asja peale oli koguni wastupidine wastasrinna waadetele. Kümmed korrad kirjutas ja kõneles sm. Lenin sotsialismi ehitamise võimalustest N. Liidus. Temal ei olnud mingit kahtlust, et siin „kõik olemas on tööliku sotsialistliku ühiskonna ülesehitamiseks“. Wastasrind segab siin kaks küsimust ära, mille juures selget wahet tuleb teha.

Esiteks, kas on N. Liidus kõik eeldused selleks olemas, et siin täielise sotsialistlike ühiskonna võib luua?

Teiseks, kas sel korral, kui siin niisugused eeldused olemas on, võib ütelda, et siin sotsialismi võib täiesti ja lõpulikult kindlustatud on?

Doome paar wäljawõtet sellest, mis sm. Lenin esimese küsimuse kohta kirjutas („Meie revolutsiooni kohta“, 16—17. jaan. 1923. a.).

„... Lõpmata kulunud on nende wäide*), mille nad Lääne-Euroopa sotsiaaldemokraatia arenemise ajal pähe õppisid ja mis selles seisab, et meie veel sotsialismini ei ole kaswanud, et meil ei ole, nagu mitmesugused „õpetatud“ her-

* 1) See on — II Internatsionaali meeste, sotside wäide.

rad seletavad, objektiivseid majandusliki eeldusi sotsialismis...

Benemaa ei ole niisuguse valmistavate jõudude arenemise kõrguseni jõudnud, kus sotsialism võimalik on...

„Kui sotsialismi loomiseks tarvis on teatud kultuuritapapinda (kuigi keegi ütelda ei oska, misugune see „kultuuri-tapapind“ on), siis meie ei või siis esite sellest algsada, et revolutsioonilisel teel selle teatud tapapinna jaoks eeldused kätte võita, siis aga töölis-talurahva võimu ja nõukogude korra alusel teistele rahvastele järele ruttama hakata“.

Sotsialismi loomiseks... on kultuurilist forda tarvis. Väga hea. Noh, aga siis meie ei võinud algul niisuguse kultuurilise korra eeldusi eneste juures luua, nagu on mõisnikkude minematihutamine ja Benemaa kapitalistide minematihutamine, ja siis alles liikumist sotsialismi juure algada? Misjuguütest raamatutest te lugesite, et niisugused hariliku ajaloolise ajajärgu muutmised lubamatud või võimatud on?

1923. a. kirjutas jn. Lenin (Ühistegewusest):

„Kõik juured valmistusabinõud on riigi-võimu käes, riigivõim on proletariaadi käes, see proletariaat on paljude miljonite väike-talunikkude ja kõige väiksemate talunikkudega liidu loonud, selle proletariaadi käes on talurahva juhtimine kindlustatud jne. — kas see ei ole kõik, mida vaja on, et ühistegewusest, üksi ainult ühistegewusest, mida meie enne kui sahkerdamiist witsutamine ja mida meil teatud määral ka nüüd, uue majanduspoliitika ajal, niisama õigus witsutada on, — kas see ei ole kõik, mida täieliku sotsialistliku ühiskonna ehitamiseks vaja on? See ei ole veel sotsialistliku ühiskonna ülesehitamine, kuid see on kõik, mida

waja on ja millest küllalt on jelle ühiskonna ülesehitamiseks“.

Neist ridadest on Lenini seisukoht täiesti selge. Nõut. Liidus on kõik, mida täielise sotsialistlike ühiskonna ülesehitamiseks waja on: siin on tööliste diktatuur, see tähendab, poliitiline wõim on tööliisklassi käes; siin on küllalt looduswarasid, mida ehitamiseks ära kasutada võib, isegi sel korral, kui fogu kapitalistlike maailm N. Liiduga majanduslikest läbikäimisest lahti ütleks. Kõik on selles, kas juudab N. Liidu tööliisklassi majanduslikest oma linnatodanusest ja küllakulakute jagu jaada, see tähendab, kas ta juudab eratööstuse ja kaubanduse majanduslikes wõistluses ära wõita. Läänud aastad näitawad, et riiklike ja ühistegelike tööstus ning kaubandus kiiremalt kasvab kui eratööstus ja kaubandus. Ei saa kahtlust olla, et edaspidi riiklike ja ühistegelike majanduse kasv, iseäranis kaubanduse kasvamine wõrdlemisi erakauplusega, weel suurem saab, kuna nõufogudema juhtiva jõu — kommunistlike partei — tegelased jelle tegemusega, mis neile seni uus oli, rohkem ära harjuwad ja eraärimeestega paremini wõistelda juudawad.

Wastawind ei julge otsukohe seletada, et N. Liidus sotsialistlikest korda ei ehitata, kuid ta ütleb, et täieliku sotsialistlikest korra juure ilma teiste maade rewolutsioonita jõuda ei saa. Ainult see, kes „rahvuslikest kitsarinnaluse“ all kannatab, võib sotsialismi ülesehitamisest ühelainsal maal kõneleda. Sm. Radek püüdis ühes oma kõnes enne XV partei konverentsi nende üle ütitada, kes sotsialismi „ühesainsas freisis“ ja „ühelainsal uulitsal“ tahawad ülesehitada.

Wäljelt näib see seisukoht väga revolutsiooniline olewat: meie, oppositsionäärid, oleme internatsionalistid ja tahame sotsialismi üheskoos kogu maailma proletariaadiga ja üleilmnes ulatuses ehitada, ent Ü. N. (e) P. mõtleb jelle suure ülesandega ilma teiste maade töölisklassi abita walmis jaada; ta on üleilmse revolutsiooni peale käega heitnud, ei usu enam tema tulekusse. Peaaegu sõnasõnalt nõnda seletawad oppositsiooni juhid. Siin on tegemist täielikult tõsiasjade mõtlemisega ja loogiliste wigadega.

Täiesti mõtteta on see, kui öeldakse, et sotsialistlikult korda ehitada võib, aga sotsialistlike korra meie ometi jõuda ei või. Kus on siis piir, milleni meie jõuda võime ja kust enam edasi minna ei saa? Ütleme, et praegu eratööstus riiklikult tööstusest 10% välja teeb. Kui meie iga aasta läbistiku kas või poole protsendi võrra eratööstust vähendame, siis teda paarikümne aasta pärast enam ei ole. Niisama on asi erakaubandusega.

Sotsialismiks on tarwis, et kogu Nõukogude Liit industrialiseeritud (tööstusmaaks muudetud) oleks; mis takistab seda ülesannet teostamast? Sotsialismi aluspõhja ülesehitamine N. Liidus võtab nähtavasti enam kui ühe aastakümne aega, kui seda pealegi oma jõududega (ilma teiste maade tööliste „riiklike“ abita) teha tuleb. Sm. Lenin kirjutas oma ülemalnimetatud artiklis, et N.-Liidus kogu rahwa paremal korral 10—20 aasta jooksul ühistegewusesse tõmmata (ära koopereerida) võib. Olgu sellega kuidas on — kindlat tähtaega on võimata siin ära määrata, — aga mingit ärawõitmatat takistust siin näha ei ole.

Oppositsioon tõendab, et N. Liit ikka enam rahvuswahelisesse majanduslisesse läbikäimisesse sattub ja sellega ikka

enam kapitalistlistest maadest ärarippumaks jaab. See on õige, et väliskaubandus (näit. vilja väljavedu ja masinate sissevedu) N. Liidu teatud ärarippumist kapitalistlistest maadest tähendab, aga mida enam siin tehnika areneb, mida rikkamaks N. Liit muutub, seda väiksemaks jääb kapitalistliste maade mõju. See on ju täiesti arusaadav. N. Liidus on kõik looduselikkused olemas, mida aga iganes sotsialismi ülesehitamiseks vaja on; on ainult kõrgemat tehnikat tarvis, et kõik neid rikkusid kasutada, ja iga aasta, iga kuu viib N. Liidu tehnikat niisugusele seisukorrale lähemale. Näit. ehitatakse praegu siin veel vähe masinaid tehaste ja vabrikute sisseadeks; need masinad võetakse nüüd suurel määral väljamaalt sisse. Kuid paari-kolme aasta pärast, mil uued masinaehituse tehased valmis saavad, saame meies asjas iseseisvamaks. Praegu meame suurel arvul traktorijärgi sisse. Mõne aasta pärast jaab uus hiiglatehas valmis, kus iga aasta mitu tuhat traktori valmistatakse jne. jne. Kuidas võib siis ütelda, et N. Liit ikka rohkem kapitalistlistest maadest ära rippuma hakkab? Väliskaubanduse riiklik ainuõigus on kaitseabinõuks, et kapitalistlikud riigid oma kaupadega N. Liitu üle ujutada ja noort, tehniliselt veel nõrka tööstust furnuiks võistelda ei saaks. Ühtlasi korraldab riik selle monopoli abil väliskaubandust nii, et seda välja ja sisse vedada, mis tõesti sotsialistlikule arenemisele tarvilik on.

Need aastad on N. Liidu majandus niisuguse kiirusega arenenud, nagu kunagi mitte ükski kapitalistlik majapidamine arenenud pole. Kuna seniised tehased ja vabrikud nüüd peaaegu kõik juba täiel määral ära kasutatud on ja tööstuse kasvamine edaspidi ainult uute ettevõtete ehitamise teel võib sündida, läheb kasvamine vähema kiirusega, sest et

uute tehaste ja wabrikute ehitamine rohkem aega wõtab kui wanade kordaseadmine, kuid siiski on kaswamine suurem kui kapitalistlistel maal. Veel enam, kui kõik kapitalistlikud maad läbikäimise N. Viiduga lõpetaksid, ka siis ei jääks N. Viidu majanduse arenemine seisma. Ta lähets siis aeglasemalt, kui nüüdsjetes tingimistes, aga ometi kiiremalt kui kapitalistlike riikide majanduse kaswamine isegi kapitalismi õitseajal (enne sõda) läks. Kapitalistline majapidamine elab pealegi nüüd oma raugaiga läbi, mil töblisriigil temaga fergem wõistelda on, kui see oleks olnud kapitalismi noores eas. N. Viidus läheb kaswamine nii kiirelt sellepärast, et siin paljud miljonid waimustusega ülesehitamistööd teewad ja et siin plaaniline majapidamine on, kus iga kulu wõimalikult otstarbekohaselt tehakse. Plaaniline riikline majapidamine — see on määratu tähtsusega tegur Nõuk. Viidus. Kapitalistlikes riigis, kus eramajapidamine walitseb, on korralagedus. Iga ettevõtja ja äri- mees toimetab jaks, et endale kasu kofku kuhjata. Täna tormawad ettevõtjad mingisje tööstuseharusse, kus suurt jaafi loota on, mõne aja pärast on siin kaupasid liig palju walmistatud, neil pole tarwitajaid; muijt wabrikuid ja ettevõtteid tuleb finni panna, muijt kaupa läheb otsekohe rikki. Siis ruttab kapital mõnda teise tööstusharusesse, et seal endale lõikust õstida, ja mõne aja pärast sünnib siin samati. Oja üleüldise plaani puudusel ehitatud wabrikuid, kaubamajasid, raudteid jne. on üleliigsed, nad kas kiratsewad, pannakse ettevõtjate eneste poolt finni ehk lendawad lihtselt korstnasse. Arusaadam, mis sugusteks pealiskuludeks seesugused asjata ehitatud ettevõtted rahwamajandusele on. Miisuguseid kulusid ei tee sotsialistline majapidamine, sest et ta plaanifindel on, ja kui siin selles asjas wast efsalgul

mõningaid wigu sünnib, siis sellepärast, et kogemused puuduvad, kuna niisugune majapidamisewiis täiesti uus, ennenägemata on.

Muidugi ei tähenda see, et igal maal võimalik on kapitalistidest sisepiiratuna sotsialismi ehitada. Sel maal ei pea selleks mitte üksnes teatud eeldused klasside arenemise, seega kapitalistlike tööstuse mõttes olema; tal peab loodusrikkusi olema, mis talle võimaluse annavad teistest maadest olenemata sotsialistlikult korda ehitada. Ütleme, et Eesti või Läti taolises riigikorras võim tööliklassi käes on ja jeda maad kapitalistlikel riigid piiravad. Seesugune riik ei saa ilma kapitalistlike maadeta elada, sest et tal tooresaineid pole, ilma milleta tööstus läbi ei saa. Umbes samasuguses seisukorras on paljud vähemad riigid. Tähen-
dab, kui meie sotsialismi ülesehitamise võimalustest ühelainsjal maal kõneleme, siis peab alati teadma, misugust maad meie siin mõtleme; iga maa kohta ei või muidugi mitte jedaama ütelda, mis N. Liidu kohta, mis ühe kuue-
diku kogu maakera kuiwast pinnast välja teeb, kus teatud korralduse ja tehnika juures kõik leida võib, mida tööstus iganes tarvitab.

Peatame weel opositsiooni ühe wäite juures, mida ta sotsialistlike korra ülesehitamise võimaluse wastu N. Liidus ette toob ja mis wahel laiemates tööliste ridades arusaamatult on sünnitanud; kuidas võib sotsialistlikest korrast N. Liidus juttu olla, kui ometi riik alles peab jääma, sest seni kuni kapitalistid N. Liitu piiravad, peab ometi puna-
wägi, seega ka riigi aparaat alles jääma, aga teatavasti ei ole sotsialistlikes korras riiki olemas.

Siin otjustab opositsioon sotsialistlike korra lähema astme üle — utoopiliste romaanide järele, milles ühisto-
n-

naft kirjutatakse, kus igawene päikesepaiste, kus inimesed ku
wennad elawad, kus seadusi (fundimist) waja pole, kus sõjad
kadunud, kus inimeste asemel masinad töötawad jne. Raht-
emata on kauges tulewikus wõimalik see, mida nüüd ette
kujutadagi ei oska, aga teadusline sotsialism (marksiism) ei
ole neid worme katsumudki ette näha, kuidas sotsialist-
line ford tegelikult kauges tulewikus wälja näeb. Igatahes
on selge, et sotsialismi esimene aste, see on — see seisuford,
mis otsekohe selle järele algab, kui meie eratööstuse ja -laup-
lemise „surnuks wõistleme“, mitte veel niisugune ühiskonna-
ford ei tarwitse olla, kus üleilmne rahupõlw walitseb. Sot-
sialismi peatingimine on see, et siin enam klassiõid ei ole,
waib ainult sotsialistlike ühiskonna liikmed, töölised wõi
tegelased, kuidas neid nimetada. Kujutame ette, et N. Viit
enne niisuguse korra juure jõuab, kui Läänes proletaarne
rewolutsioon puhkeb. Siis tuleks N. Viidul ühel ehk teisel
kujul sõjariistus jõud wälise waenlase (kapitalistlike riikide)
wastu alal hoida, ükskõik kuidas teda nimetada (Ü. K. (e.) P.
programmis nimetatakse seda sõjariistus jõudu sotsialistlikeks
miilitseks). Wististi oleks sel korral veel teisiigi kaitseabi-
nõusid tarwis, näit. asutust, kes kapitalistlike riikide agen-
tide (spioonide jne.) vastu wõitleks jne. Kuid riiki, mida
meie marksiismi järele aparaadiks nimetame, millega üks
klass teist klassi rõhub, siis enam ei oleks, sest et klassiõid
enam pole. Sõjariistus jõudu wõib wäga hästi ilma riik-
like rõhumiseaparaadita organiseerida ja juhtida, nagu seda
ka wanaaegselt esialgselt ühiskonnast teame, kus klassiõid
weel ei olnud, riikline worm (klassi rõhumiseaparaat) puu-
dus, sõjariistus jõud (kõik juukonna terwed mehed) aga
olemas oli.

Lähemalt seda küsimust arutada, mis suguse kaju niisugune ühik sotsialistlik ühiskond, mis kapitalistlikest maadest piiratud, endale võtaks, on tühi töö ja vaimu närimine. See küsimus lahendatakse siis, kui ta tõesti päevakorrale kerfiks. Ei pea arvama, et N. Liit tingimata enne niisuguse sotsialistlike korra juure jõuab, kui teistes maades proletaarne revolutsioon võidab. Tõenäolikum näib, et enne Läänes proletaarne revolutsiooni puhkeb, mis muudugi sotsialismi ehitamist N. Liidus otsatult kergeidab.

Kui Ü. K. (e.) P. kindel on, et ta sotsialismi ka ilma revolutsioonita teistes riikides üles ehitada jaksab, siis ei tähenda see, et ses ehitustöös otsatuid, kohutavaid raskusi ei oleks. Seda kordas ju. Lenin enam kui korra, seda näeme nüüdki iga päev. Kuid ka oktoobrirevolutsioon ja kodusõda oli otsatute raskustega ühendatud, mis aga töölisklass omeli suutis ära võita. Ka nüüd on N. Liidu proletariaat kindel, et ta käesolevad raskused ära võita jaksab. Teiselt N. Liidu proletariaat, eesotsas Ü. K. (e.) P.-ga, on ikka rahvusvahelise töölisklassi eesrinna olnud ja on seda nüüdki iga päev. Inglise mäetöliste streigi ajal näitas ta seda jälle kord hiiljavalt. Just sellepärast, et ta rahvusvahelise töölisklassi eelwägi on, suudab ta sotsialismi ehitada ja jaksab selle töö teatud mõttes „valmis“ teha. Sotsialismi ehitustöö N. Liidus on iseenejest juba töö rahvusvahelise revolutsiooni heaks, sest N. Liit on juurem üleilmse töölisklassi tugi.

N. Liidu komm. partei ei ole kunagi ütelnud, nagu ei ehitata sotsialistlikult korda käijaks üleilmse revolutsioonilise proletariaadiga. Muudugi toetab üleilmne klassiteadlik proletariaat N. Liitu, suurel määral tema abiga on N. Liit siitamaani kapitalistide poolt kägistamata jäänud. Me teame,

kuidas kodusõja ajal kõigi maade klassiteadlik proletariaat interventsiooni (sõjariistus kallaletungimise) vastu võitles. Kuid see puutub juba teist küsimust sotsiaalsilise korra ehitamise asjus N. Liidus, mida allpool puudutame.

Nii siis, meie ei näe mingit äravõitmatut taktistust, mis N. Liidus ei lubaks, seesmiste jõudude ja võimaluste mõttes; sotsialistilise korra aluspõhja ka sel korral valmis ehitada, kui proletaarne revolutsioon kapitalistlikes riikides viibib. Teine küsimus aga on, kas on seega sotsialismi lõpulik, täielik võit N. Liidus kindlustatud. Selle peale peab eitavalt vastama, sest kapitalistlike riikide sõjariistus kallaletungimise vastu ei ole N. Liit mitte täiesti kindlustatud. Sõjariistus kallaletungimise (interventsiooni) vastu kaitseb N. Liitu ta oma jõud, eeskätt punavägi, siis rahvusvaheline proletariaat ja vastolud kapitalistlike riikide laagris. Siin on rahvusvahelisel töölisklassil just hiigla ülesanne täita, et revolutsiooni kantsi — N. Liitu — interventsiooni eest kaitsta. Kõigi nende kaitsetegurite kogujõust oleneb, kas kapitalistlikel riikidel korda läheb oma unistust — N. Liidu äraägistamist — täide viia või mitte. N. Liit pole mitte Cesti või Ungari, kus ühestainfakt kontr-revolutsiooni hoobist, ühest kallaletungimisest küllalt, et kogu maaala revolutsioonikaitsetest vabastada. Määratujuur maaala, kus võimalik manööverdada, poolteisefaja miljoni-line rahvahulk, mis tugewat vastupanekut juudab korraldada, loodusrikkused, muuseas põllumajandus, mis blokaadi korral vastupaneku oma jõududega võimalikuks teeb, — kõik see kindlustab teatud määral võidurikka kaitseõja kapitalistlike riikide vastu, nagu seda 1918 — 20. aastal juba nägime. Igatahes aga ei või ometi keegi kindlasti ütelda, et Benemaa revolutsiooni äraägistamine täiesti võimata on,

kuni tähtsamates kapitalistlikes riikides proletaarne revolutsioon võitnud ja seega revolutsiooniline väerind kogu maailmas nii tugevaks saanud pole, et kapitalistide hambad ta äramurdmiseks liig nõrgad on.

Siiamaani näis ÜK(e)P ridades sotsialismi ehitamise asjus üksmeel ja ühesugune arusaamine walitsewat. XIV parteikonverentsil, koosolekul, kus jm. Kamenev juhatajaks ja jm. Sinowjew aruandjaks oli, võeti resolutsioon vastu, kus sotsialismi võidu kohta ühelainjal maal öeldud on:

„Üleüldse on sotsialismi võit (mitte lõpuliku võidu mõttes) ühelainjal maal täiesti võimalik“.

Sotsialismi lõpuliku võidu kohta ütleb aga resolutsioon:

„... Sotsialismi lõpuliku võidu ainjaks kindlustuseks, s. o. kindlustuseks wana korra tagasitoomise vastu on... võidurikas sotsialistiline revolutsioon paljudel maadel.“

Sesjamas resolutsioonis öeldakse täieliku sotsialistilise ühiskonna ehitamise kohta:

„Sellest ei järgue sugugi, et täieliku sotsialistliku ühiskonna ehitamine võimalik ei ole niisugusel mahajäänud maal, nagu Benemaa on, ilma tehnika-majanduslikelt enamarenenud maade „riiklike abita“ (Trotski). Trotskistlike permanentse revolutsiooni teooria algosas on tõendus, et „sotsialistliku majapidamise tõelik tõus Benemaal saab võimalikuks ainult pärast proletariaadi võitu Euroopa tähtsamates maades (Trotski, 1922. a.), — tõendus, mis N. S. W. Viidu proletariaadile nüüdsel ajajärgul fatalistlike passiivsuse jaatuseks määrab.“

Nõnda on kogu partei sotsialismi ehitamise peale N. Viidus waadanud; weel 1925. a. kewadel (XIV konverentsil) waatasid selle peale nõnda ka jmd. Sinowjew ja Kamenev.

Selge on, kes Lenini seisukohalt kõrwale nihkunud on, kas partei või opositsioon.

Parteil oli tarwis, esiteks, opositsioonibloki fraktsioonilise tegewuse kohta, teiseks, ta „ideeliste seisukohtade“ asjus selge sõna ütelda. Seda tegi XV konverents. Resolutsioon, mille konverents vastu võttis, annab opositsioonile ja ta tegewusele halastamatu ja selge iseloomustuse. Resolutsioon näitab, et nagu raskused oktoobrirevolutsiooni ajal sm. Sinowjewi ja Kamenevi kõhklema pauid ning sõjariistus üles tõusu vastu wälja astuma ajasid, niisama ei usu praegusel keerulisel silmapilgul need seltsimehed, et N. Liidu töölisklass suudab majanduslikes wõitluses kodanlusest jagu saada. „Opositsioonibloki awaldab endaga meie partei ridade ühe osa waateid, kelle meeoleolu langenud on ja kes wõidusse ei usu.“

Edasi kriipsutab resolutsioon seda wahet alla, mis on partei põhimõtete ja trotskismi wahel:

„Parteil lähtepunkt on, et meie revolutsioon on sotsialistiline revolutsioon, et oktoobrirevolutsioon ei ole mitte ainult signaal, tõuze ja lähtepunkt sotsialistlikeks revolutsiooniks Läänes, waid et ta on ühes sellega, esiteks, üleilmse revolutsiooni edaspidise laialilaotamise aluseks ja, teiseks awab ülemineku-ajajärgu kapitalismi juurest sotsialismi juure N. Liidus (proletariaadi diktatuur), mille wäljel proletariaat, õige poliitika korral talurahwaküsimuses, wõib tagajärjekalt täielikku sotsialistlikku ühiskonda ehitada, kui muudugi rahmawahelise revolutsioonilise liikumise jõud ühelt poolt ja N. Liidu proletariaadi jõud teiselt poolt küllalt tugev on selleks, et N. Liitu imperialismi sõjalise interventsiooni eest kaitsta.“

„Trotskismil on hoopis teised waated meie revolutsiooni väljawaadete peale. Waatamata, et trotskijm 1917. a. oktoobris parteiga ühes läks, on ja oli tal lähtepunktiks see et meie revolutsioon ise enesest ei ole mitte sotsialistiline, et oktoobrirevolutsioon on ainult signaal, tõuge ja lähtepunkt sotsialistilisele revolutsioonile Läänes, et kui üleilmne revolutsioon viibib ja võidurikas sotsialistiline revolutsioon Läänes kõige lähemal ajajärgul kätte ei jõua, siis proletaarne võim Wenemaal peab proletariaadi- ja talurahwawaheliste kokkupõrgete pealesurumisel langema ehk ümber kassama (mis ühte ja sedajama tähendab).

„Sel ajal, kui partei, organiseerides oktoobrirevolutsiooni, sellest välja läks, et „sotsialismi võit esialgu võimalik on vähestel ehk isegi ühelainsal lahuswõetud kapitalistlikel maal,“ et „selle maa võidulejõudnud proletariaat, kui ta oma kapitalistid ära eksproprieerib ja endal sotsialistilise walmistuse organiseerinud on“ võib ja peab ajuma „muu kapitalistilise ilma vastu, enda poole tõmmates teiste maade rõhutatud klassid, teistes maades sõjariistus ülestõusufid kapitalistide vastu tekitades ja isegi sõjalise jõuga furnajateklasside ja nende riikide vastu välja astudes, — oli trotskismil, kes enamlastega oktoobris koos töötas, vastu pidi, seisukoht, et „lootusetu on arvata . . . nagu võiks, näit., revolutsiooniline Wenemaa wanameelse Euroopa pale ees püsima jääda.“

Edasi märgib resolutsioon ära, et partei arvates on N. Liidus kõik olemas täieliku sotsialistilise ühiskonna ehitamiseks, Trotski aga arwab, et sotsialistilise ehitustöö „tõelik tõus“ algab alles pärast revolutsiooni Läänes. Partei arwab, et sel korral, kui 10 — 20 aastat talurahwa asjus õigest poliitilisest liinist finni pidada, siis „võit üleilmlikes

ulatufes kindlustatud on (Lenin), — trotskijm aga leiab, et proletariaadil talurahwaga mingid õigeid wahetordi olla ei saa, et nende kahe klassi wahel, niipea kui proletariaat wõimu wõtnud on, waenulised kokkupõrked algawad, et mahajäänud maa proletaarlist revolutsiooni wõib päästa ainult rahwuwaheline revolutsioon.

Konverents tunnistas, et „need jm. Trotski ja tema mõtteosaliste waated lähenewad otsekohe sotsialdemokraatia waadetele ta nüüdse juhi Otto Baueri näol, kes tõendab, et „Benemaal, kus proletariaat on ainult rahwa wäike wähe- mu3, ta oma walitsemise ainult ajutiselt wõib kindlustada,“ et „proletariaat peab selle walitsemise uuesti paratamata kaotama, niipea kui talurahwahulft kultuuraliselt küllalt küp- efs saab seks, et wõimu oma kätte wõtta“, et „ajutine tööstuse-sotsialismi walitsemine põllumajanduslifel Bene- maal on ainult leek, mis Lääne tööstusproletariaati wõit- lusesse kutsub“, et „ainult siis, kui tööstuslise Lääne proletari- aat poliitilise wõimu kätte wõidab, wõib Benemaal tööstuse sotsialismi walitsemise pikalift kestwust kindlustada“.

Nagu näeme, o. i. wahel jm. Trotski ja Otto Baueri wastawates waadetes wast ainult „õskufõnades“; siisulikut on nad üzna täpselt ühed ja needjamad.

Konverents ütles halastamata järjekindluslega, nagu see enamlisele parteile omane on, kes kõige terawamaid iseloo- mustusi tegemata ei jäta, kui seda asjaolud nõuawad:

„Konverents kwalijitiseerib sellesarnaseid jm. Trotski ja ta mõtteosaliste waateid kui sotsiaaldemokraatlist kalla kut meie parteis...“

Edasi näitab resolutsioon, mil põhjustel uus (jmsste Ka- menewi ja Sinowjewi) opositsioon nende seltsimeeste endise suurema ideelise wastase, jm. Trotski seisukohale asus ja

ühite oppositsiooniblokki ühines; see ühinemine tuli peaaegu talitult sellest, et „uus oppositsioon“ enda liig nõrga tundis olevat ja ta sellepärast kõik woolud ja rühmad, mis seni partei poolt hukka mõistetud olid, kokku kogus ja blokki liitis.

Edasi käsitleb resolutsioon oppositsiooni tegeliku platvormi.

1. Rahvusvahelise töölisklassi liikumise küsimused. Partei leiab, et kapitalistlikes riikides praegu üleüldiselt ajutist, osalist stabiliseerumist tunnustama peab. Sel ajal peavad kommunistlikud parteid proletariaati tulevaks revolutsiooniks ette valmistama, igapäevastest võitlustest osa võttes. Muuseas on kom. parteide ülesanne need miljonid töölised oma poole võita, kes veel II Internatsionaali poole hoiavad.

Oppositsiooniblokk eitab osalist kapitalismi stabiliseerumist, sattub sellega „äärmiste pahempoolsete“ seisukohale, kes „mässude“ poolt, ülestõusude poolt siis on, mil revolutsiooniks objektiivselt pinda ei ole. Siit tulevad niisugused nõudmised, nagu Inglis-Bene komiteest väljaastumine, Saksamaa kom. partei „äärmiste pahempoolsete“ toetamine jne.

2. Proletariaat ja talurahvas N. Liidus. Partei seisukoht on, et „diktatuuri ülem põhimõte on — proletariaadi ja talurahva liidu alalhoidmine, et proletariaat võiks juhtivat osa ja riigivõimu oma käes pidada“, e töölisklass peab kogu aja talurahva juhiks ja juhatajaks olema; sellepärast on tarvis niisugust majanduspoliitikat, mis tööstuse ühinemist talurahva majapidamisega kindlustaks ja töölisklassi liidu talurahva peahulkadega alalhoidaks.

Oppositsiooniblokk, kes Lenini juhtimõtetest on kõrwale libijenud, teeb niijuguseid rahaasjandusliisi ja majandusliisi ettepanekuid, mille teostamine proletariaadi ja talurahwa liidu häwitaks. Näiteks, oppositsioon paneb ette tööstus- jaaduste müügihindasid tõsta; see tähendaks aga talurahwa keh Wade ja ka osa kesktalunikkude wiletjust, seesmise turu kitsendamist, kuna laialised hulgad kõrgete hindade korral kaupasid osta ei jassa; see tähendaks wahekorra halwenemist töölisklassi ja talurahwa wahel, tsheronetsi kursi langemist ja isegi tegeliku tööpalga wähenemist.

Täiesti wastuwõtmata on oppositsiooni ettepanek, et talurahwale suurem maksukoorem tuleks peale panna, sest et see töölisklassi ja talurahwa wahel lõhe sümmitaks.

3. Wõitlus parteiaparaadi wastu bürokraatismi wastu wõitlemise lipu all. Partei leiab, et „parteiliigete hulgad ja partei aparaat (keskkomitee, keskkontrollkomisjon, oblasti organisatsioonid ja kubermangukomiteed, okrugi komiteed, kreiskomiteed, kollektiivide bürood jne.) partei juhtiwat ollust kehastawad, kuhu kuuluwad proletariaadi paremad tegelased. Neid tegelasi wõib ja tuleb armustada wigade eest, neid seltsimehi wõib ja tuleb „wärskendada“, kuid neid ei tohi häbiposti naelutada kui mitte ei taheta parteid ära laotada“.

Oppositsiooniblokk aga seab oma ülesandeks selle, et parteiliikmeid parteiaparaadile wastu seada, aparaadi juhtiwat osa wähendada ja alandada; ta püüab parteiliigete hulki aparaadi wastu üles kihutada ja aparaati diskrediteerida, seega riigijuhtimise wõimalust nõrgendada.

4. Wõitlus „jurwe“ wastu parteis siseparteilise demokraatia lipu all. Partei seisukoht on, et „kes natukegi raudset distsipliini proletariaadi

parteis nõrgendab (iseäranis proletariaadi diktatuuri ajal), see aitab tegelikult kodanlust proletariaadi vastu", et „sise-
parteiline demokraatia ei ole parteis mitte tarvilik prole-
taarse distsipliini nõrgendamiseks ja laotamiseks parteis,
vaid distsipliini kõvendamiseks ja kindlustamiseks, et ilma
raudse distsipliinita parteis, ilma kindla surweta parteis,
surweta, mida miljoniliste proletariaadihulkade kaajatund-
mine finnitab ja toetab, ei ole proletariaadi diktatuur wõi-
malik“.

Oppositsiooniblokk seab siseparteilise demokraatia partei-
distsipliini vastu; ta segab ära faks isejugust asja: rühmi-
tuste wabaduse siseparteilise demokraatiaga.

Edasi näitab resolutsioon, kuidas oppositsiooniblokk partei
laotamiseks „laja diskussiooni“ (waielust) püüdis ära kasu-
tada. Resolutsioon nimetab kolm juhust, mil diskussiooni
tarwilikuks võib tunnistada:

- 1) kui diskussiooni mitu kubermangu ehk oblasti orga-
nizatšiooni nõuab;
- 2) kui keskkomitees tähtsamate küsimuste otjustamisel
küllalt kindlat enamust ei ole;
- 3) kui keskkomitee ije joowib mõnede küsimuste kohta
laiade parteihulkade arwamist kuulda.

Nüüjugustel kordadel peab keskkomitee diskussiooni alusta-
miseks otjuse tegema. Oppositsioon püüdis parteis waie-
lust algada, ilma et seks ühtegi neist tingimistest oleks olnud,
funa XIV kongress ja keskkomitee otsetohe diskussiooni vastu
olid.

Lõpukokkuvõttes tuli konverents oppositsiooniblokki küji-
muses järgmisele otjusele:

Parteihulgad näitasid suurt küpsust üles, funa nad oppo-
sitsiooni pealetungimise fergelt tagasi löid, ta põhimõttelisi

waateid kõhklemata tagasi lükkates. Parteihulgad liitujid selles võitluses veel enam keskomitee ümber. Parteihulkade aktiivsus võitlises opositsiooni vastu näitas, et parteis tõesti siseparteiline demokraatia walitseb.

Täiesti ja kõigiti Keskomitee poliitikat heaks kiites, tunnistas konverents tarvilikuks wõidelda partei ühtsuse eest, sotsiaaldemokraatlise kallaku vastu ühe partei osa keskel ja selle eest, et opositsiooniblokk oma ekslikkudest waadetest lahti ütles.

* * *

Me töime ülewalpool pealahkumineku partei ja wastasriina wahel ja kokkuvõttes konverentsij otsused ses asjas. Müüd peatame veel ühe küsimuse juures: Miks on siis tarwis nii pikalt ja laialt waielda selle küsimuse pärast, mida praegu pealahkumineku asjaks partei ja opositsiooni wahel peetakse, see täh. mis otstarbe on öieti teorialise küsimuse otsustamisel, kas N. Liidus sotsialistlike korra aluspõhja saab walmis teha wõi mitte? Eks tulewik näita seda? Kas ei ütle ka opositsioon, et sotsialismi ehitatakse (kuigi sotsialismi aluspõhi tema arust siin kunagi walmis ei wõida saada)? Mis wähe on siis tegelikult neil kahel seisukohal? Kas ei ole see lihtne targutamine, mil mingit praktilist otstarbet pole?

Sel selgitamisel on määratu suur tegeline tähtsus.

Kujutame ette, et me maja ehitame, mille walmistegemiseks meil endil ainelist jõudu ei jätku, ja et maja ainult siis walmis saada wõib, kui meie selleks laenu teha saame. Kas on meil siis tõesti tahtmist hooli ja püsivusega ehitamist jatkata, kui meie teame, et laenuaamist lähemal ajal kusahilt loota pole, et meie piisava ehitamist oma jõul jatkata wõime, kuid et ehituse walmisaaamine teadmata aja

peale edasi tuleb lükata, mille wästel majast wast ainult wareded järele jääwad, sest et sajud ja külmad pooleliolawat hoonet lõhuvad ja rikuvad?

Umbes nii on lugu ka sotsialistlike ühiskonna ehitamisega N. Liidus. Siin on miljonid wõidelnud jaks, et sotsialismi kätte wõita. Nad on uue korra majanduslikele ülesehitamisele asunud just teadmiseega, et nad sotsialismi wundamendiks kiwa kofku kannawad. Kui nüüd korraga selguks, et sotsialismi aluspõhja walmissaamiseks mingit lootust pole, kui Läänes lähemal ajal rewolutsioon ei puhke, siis tekkiks küsimus: mida partei peab tegema, et kõik seni sed wõidud kaotssi ei läheks? Proletaarset rewolutsiooni Läänes weel näha ei ole. N. Liit on kui sissepiiratud kindlus. Mida teeb kindluse kaitsewägi, kui tal wäljastpoolt abi näha pole wõi kui ta wäljaspool seiswa abiwäega ühineda tahab? Ta teeb wäljatungimise, et piirajate ridadest läbi murda. Kui meil lootust poleks sotsialismi aluspõhja omal jõul, oma seesmistele ainelistele allikatele peale toetades walmissaada, peaksite meie õ n n e katsuma ja kapitalistidele peale tungima, lootes, et meil üheskoos sealsel proletariaadiga forda läheb N. Liidu maaala mõne enamarenenud maaga rikastada ja niiviisi sotsialistlikele arenemistele jõuda.

Seesugune pealetungimine oleks õnnelikimäng, mis wäga pahasti lõppeda wõiks, ent lootujeta seisukorras, kus Nõukogude Liitu „ümberkaswamine“ (kapitalistlikeks maaks muutumine) ähwardab, oleks seesugune langemine wõitluses ikkagi parem, kui niisugune wähekuulus lõpp. Kui oppositsioon järjekindel tahaks ja suudaks olla, siis peaks ta niisuguse kapitalistlike maade kallale tungimise ettepanekuga esinema. See järgneb täiesti loogiliselt tema seisukohast, olgu siis, et oppositsioon käed rüües oodata mõtleb, kuni

nõukoguvõim „ümber kasvab“ ja N. Liit kapitalistlikele arenemisele asub.

Selge, et iga N. Liidu klassiteadlik proletaarlane teada tahab ja teadma peab, kuhu N. Liit areneb, mis sugune tema tulevik on. Muidu ei ole proletaarlastel tahtmist seda rasket ja püsivust nõudvat ehitamist jatkata, mis võib olla aastad ilma teiste maade revolutsioonita, nii siis iseäralistes keerulistes tingimistes kestab. Teiselt poolt, kapitalistlikud ollused saavad oma kasvamiseks suure tõuke, kui mingit julgust küsimuses poleks, mille poole N. Liidu töölisklass sammub, kas täieliku sotsialistlike korra poole, või tammub ainult ühel ja samal kohal, ilma et tal mingit lootust oleks majanduslikes võitluses kapitalistlike ollusi ära võita.

Sellepärast peab partei sotsialistlike korra ehitamise võimaluse kohta täielikul selgusel olema.

Kuid asi ei puutu mitte ainult N. Liidu proletariaati. Selgus selles küsimuses peab olema ka rahvusvahelisel proletariaadil. Kui N. Liidu proletariaat ei juuda sotsialistlike ühiskonna aluspõhja valmis teha, siis kaotab N. Liit selle tähtsuse, mis tal seni üleilmse proletariaadi filmis on olnud. Seni on N. Liidu peale just kui esimese maa peale vaadatud, kus iga päevaga sotsialismile lähemale sammutakse ja järjekulult, kord selle juure jõutakse. Just sellepärast on üleilmse proletariaadi huvi N. Liidu vastu nii määratu suur, mitte aga sellepärast, et N. Liidu valitsust töölisrahva valitsuseks, riiki — tööliste riigiks jne. nimetatakse. Valitsusi, mida töölisvalitsuseks on nimetatud, oleme meie ennemgi näinud (Austraalias, hiljuti Inglismaal, Daanis jne.), kuid mingit hullade iseäralist huvi nädal ei kutsunud. Miks pärast mitte? Sellepärast, et nad sotsialismi ei ehitanud. Mõnepärast, et nad sotsialismi ei ehitanud. Mõnepärast, et nad sotsialismi ei ehitanud. Mõnepärast, et nad sotsialismi ei ehitanud.

et N. Liidus samati ainult nimepidi proletaarne valitsus on, kes jõuetult päevast päeva elab ja — kodanlikes valitseteks ümberkasvamist ootab, siis taoks, ehk vähemalt väheneks loomulikul elaw huwi selle maa vastu. Ühtlasi oleks see määratujuur hoop üleilmilisele revolutsioonile. Tõesti, Nõukogude Liidu proletariaat on hiiglasuurel, loodusvarade poolest rikkal maal ligi 10 aastat võimul. Lenin ütles, et siin kõik täieliku sotsialistliku ühiskonna ehitamises olemas on. Ja nüüd korraga kuulutame meie, et N. Liidu proletariaat, eesotsas komm. parteiga ja Kominterniga, katkise molli ääres seisab: Sotsialismi ehitamisest ei tule midagi wälja! See on ju sama, mida kõigi maade sotsid ammu juba on torutanud. See oleks sotsialismi ja Lenini õpetuse pankrott. Misjuguuse maa proletariaat julgeks pärast seda weel kodanlike vastu üles tõusta? Sest kas ei karju igal maal sotsid, et kapitalistiline ford sotsialismiks weel küps pole, et sotsialism alles mõne saja aasta pärast võimalik on? Kui sotsidel õigus oli N. Liidu arenemise asjus, kes ütleb, et neil õigus pole ka teiste riikide asjus? Ühe sõnaga, sotsialistlike revolutsiooni asi saaks üleilmilises ulatuses otjaturänga hoobi.

Dumeks ei ole asi nõnda lootusetu. Teiste maade klassiteadlik proletariaat, isegi sotsiaaldemokraatlikud töölised, ei ole nüüjuguusel pessimistlikel seisukohal nagu opositsioon. Tuhanded paremad Lääne proletaarlased on N. Liitu oma silmaga waatamas käinud, nad on nii ütelda kättega N. Liidu ehitusi (muusi wabrikuid, hiigla elektrijaame jne.) katsunud. Nad ei saa tunnistamata jätta, et siin tagajärjerikas sotsialismi ehitamine käimas on. Neil ei ole kahtlust, et siin võib sotsialismi aluspõhja üles ehitada. Ja just see teadmine annab neilegi jõudu ja lootust, et teistel maadel, ühes-

foos N. Liidu proletariaadi abiga võidurikas sotsialistline revolutsioon ja pärast seda sotsialismi ehitamine võimalik on.

N. Liidus ehitatakse sotsialismi! Siin on kõik olemas, mida täieliku sotsialistliku ühiskonna ehitamiseks vaja on! N. Liidu proletariaat, jõudu tööle! Teiste maade proletarid, aidake maad, kus selle ühiskonna mundamenti ehitatakse, löige jõuga kapitalistide interventsiooni eest kaitsma!

Riisugune mõte järgneb XV konverentsi otsusest sotsialismi ehitamise kohta N. Liidus.

Sisulord

Sotsialistilise ehitustöö ülesanded

1. Majanduslikest ülesehitusest — sotsialistlikele ehitusele 3
2. Industrialiseerimine ja põllumajandus 9
3. Majanduspoliitika praktilised ülesanded 15
4. Oppositsiooniblokt Üleliidulises Kommunistl. (enamlaste) Parteis 22

N. Buharin

≡ Partei ≡
ja vastasriina bloff

— Hind 50 kop. —

Müügil: Fontanka nr. 27 ja
25. oktoobri prospekt 32/31
raamatukaupluses

Fr. R.
Krautrodeli üha.
Tost 1937 Raskik
Hommakogu

Tellimise aadress:

Ленинград, Фонтанка 27
Центриздат

Nõukogude Sotsialistlike Wabariikide Liidu Rahwaste Keskkirjastus

Leningradi osakond

Fontanka 27

R a a m a t u= ja kirjutusmaterjali kauplus

25. Oktoobri prospekt nr. 32/34

Stumusid trükitist:

M. J. Zaišhin ja S. S. Kostow. Küla parteifoolide
õperaamat I jagu. Hind 1 rbl. 25 kop.

M. J. Zaišhin ja S. S. Kostow. Küla parteifoolide
õperaamat II jagu. Hind 1 rbl. 75 kop.

G. Abejhaus ja Protasjow. Poliitilise kirjaoastuse õpe-
raamat I jagu. Hind 1 rbl. 25 kop.

G. Abejhaus ja Protasjow. Poliitilise kirjaoastuse õpe-
raamat II jagu. (Stummijel).

Tellimise aadress:

Ленинград, Фонтанка № 27

„Центриздат“

— PEA 378 / 1

Гинд 30 топ.

EA 5940

Ar 927

Anvakt

